КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШОАТТА, 25 МАЙ № 63 (4543). Мах 2 кап.

Массех а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-Гlалгlайн обкома, Нохч-Гlалгlайн АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕКЪ

ДlАЙИЙНАЧА КУЛЬТУРАШТА — ЛЕРТТlА ГlУЛАКХ!

НlЕ ДЕЛАДЕЧА ЛАЬТТА ХlАРА ГЕКТАРА ТlАРА КЕО ВlАЬ ЦЕНТНЕР ШЕКАРА СВЕКЛА, ЯККХА ДОШ ДЕШНАД ШАЬЛА РАЙОНА «ШАЛИНСКИЙ» СОВХОЗА УМАРОВА ЗУРАЙ ЗВЕНОЦАРЧА БОЛХЛОША. ДЕШНА ДОШ КХОАЧАШДАРА ХЬЕНАРЕ КЪАХЬЕГАШ Я ЦАРТ ТАЙНА КОЛЛЕКТИВ. ХlАНЗ ШЕКАРА СВЕКЛАНА ОАСАР ДЕШ БА ЗВЕНО БОЛХЛОЙ. ХlАЬТА ОАСАР ДЕШНА А ШЕЛХ А Ю СВЕКЛА. ДЕШНА ШОАЙ СМЕННИ ЗАДАНЕШ 150 ПРОЦЕНТАГА КХОАЧАШ КХОАЧАШЪЮ ЦАР.

СУРТА ТlА. (АЬРДЕХЬАРА АЬТТЕХЬА) ШЕКАРА СВЕКЛА КХЕБРАШ М. НАСАЕВА, Т. МАТАЕВА, З. УМАРОВА.

В. ДЖИСИНА СУРТ.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА
ДОАКЪАР КИЙЧДАРА

Пятилетка кхоалагlча шера доккхий лекхараш тlайийнад Нохч-Гlалгlайчен хьайбаш лелалераш. Колхозийн совхозийн фермашка ди тlехьа шерагlа яраш латт цхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача денна сийлене накъадахара йолаш социалистически ахь. Юбилейни шерарча тlамий дарда тlа керда доккхий толамаш дахад укх шера хьалхарча биъ бетта боахамий коллективаша, берриге низ тlабахийта къахьег ах шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

Хьайбай продуктивность дlахо детlаахара хилаша дагlовца хьал да бокъонца йола доакъара баж laлашьар. Хlара боахаме хьайбашта бlаргчача шера кхоачамбалла йоал, силос кхыдела доакъар кийчдар эграра доархlамерча декхарех па! да хlанз. Из кхета а деш бlаьсти яьча денз шоай хьайбашта доакъар laламдош я республика дуккха колхозаши совхозаши.

Цхьабакъда, укх шерарча бlаьстанарча хаоттама хьалашка диллача хlара боахаме хьайбашта кхоачам хилал доакъар хилийтара чlоагlа царгагlйовла безаргба боахамий кулгалхойн специалистийн. Эггара хьалха де дезар дlайийнача доакъара культурашта бокъонца гlулакх дарц уж дахьа оасарах шlена хилийтари да.

Чlоагlа доархlаме да дилла йийш йолча моттигашка уж культураш йийнача лаьтта эшшача хана хий диллар. Дукхача боахамаша хий дехкача лаьтташка йийнад хьажкlа, люцерна, кхыйола доакъара культураш. Цу культурашта бокъонца гlулакх дойя, уж чlоагlа хьувкъаргъя. Ерригача торонех пайда эца безе эшшача хана царна тlоадал хилийтара зийнахь а бус а йоду байта беза логlан хьисе хий деттача установкашка. Уж балхаш деча кастасте болхаш а механизаторашта вна гlо деш а хила беза боахаме кулгалхойн специалисташи.

Эзараш гектараш тlа дlайийна деакъара культураш хьекха а хьекха мукъалаьнна лаьттаж да вай республике хlанз. Уж дерригаш а ахе а въза сихха цхьаькха зоакъара культураш хlаз ела цу хкашка. Шера мишта хьувкъам чубара аьхьеде диккий опыт lоаьй вай боахамаша. Цу опытах а ерригача доакъара резервах а шерра пайда эца беза боахамаша.

Доакъара балансе йоккха моттиг дlалоаш силоса. Моша дахьа кийчдара пламаш хlара боахама кхоачашьергйола гlулакх вlаштlехьдакха деза. Цу гlулакха пайда эца йиш я эри тlаьвйла баьцех, коартолий баьцех, баьцадаарий отходех, кхычча культурех.

Доакъара запасаш кийчъеча чlоагlа доархlаме за витаминаш дьоар. Вай цхьалойча боахамий опыто хьекъа пунах боккха пайда боалаш хилар. Грозненски, Наурски, кхыйолча районий боахамаш хlанзе а лоладенах цу тайпара деза хьоар кийчде. Цу гlулакха оарцагlйовла беза кхычча районий боахамий кулгалхойн специалистиши а.

Доакъара кхом бар, цун учет кийчда делар дилла а хиннах хьайбаш дика хилийтара эшача доархlамерча хьалех ца!. Хlара боахама специалисташ хьажа беза соахкарча аьлах, чах, кхыча доакъарах хьатlалоагlача laй пайда эца йиш яр фух. Дерриге талламе дола доакъар йелгаш да а из тlахарщоала гlулакх вlаштlехьдакха а деза. Цхьайолча боахамаша силос кийчъеш баьцах, хьажкlах тех ча, тlахкха дукхагlа хургъя доакъара запасаш.

Дукхаха боахамаш хьетте а дlалоаденнад хьатlалоагlача laшна аьхьlа доакъар кийчде. Ерригача республика хьайбашта соахка цу хана хиначул дукхагlа да укх шера 20 май тlакхоачаш кийчдаь доакъар. Иъ эзар сагlа гектара тlа дlайийна хиина баьцаш хьокха а хьекха хlанзехьа вlашкатеха баьшаб Шелковски района хьайбаш лелалераш, Иъ эзар бархl бlаьн гектар хьокхай Наурски района боахамаша. Цу дакъе цхьадола балхаш даьа Грозненски, Гудермесски, Сунженски районий боахамаша а.

Цхьабакъда массехахьа я дац гlулакхаш мигта. Цхьакха а гектар хьекхаац масала, Наьсарени Малгlабикен районашка. Цу шина а районе йолаш я хlанз хьекха мегаргйола дlайийна баьцаш, хlаьта а уж къакха сагота бац укказа. Хетаргахьа Iа тlаьна хеташ ба уж.

Май бутт боаш латт. Кастта массанахьа а мангал хьекха боалургба хьайбаш лелалераш механизатораш. Цу гlулакха кlанзое а кийчо е еза. Эггара хьалха де дезар да ерригача мангал хьокха, йол хьаоа, холам лу техника тоаяр, мангал хьоккарйола бригадаш вlашагlйохкаяр. Доакъар кийчдара гlулакха бокъонца еарцагlбаргйола цах баххйта беза цу боигадашта юкъе, хlаьта цар беах дикагlа бергбола тайпара уж материальни laламбе а беза.

Доакъар laлашдара довттабеча къовсама организатораш хила беза коммунисташи комсомольцаши. Къахьегаме хьокхам а гойташ колхозхой, совхозхой болхлой тlехьтетта йиш йолча хоххьаш кхоачашдара веццагlбаха беза цар. Партийни организацей гlоачаш хила беза хьакхьа контролераш, ерриге актив. Дика дар, хьакха латтар хьал а доалац кхоачамбоацараш гучадахарах уж дlалахарах оарцагlбовла беза уж.

Кхашкен фермашкен балхаш лу къахьегамхой! Берриге низ тlабахийта хlара боахаме, хlара ферме общественни хьайбашта кхоачам хилал доакъар laлашдара, пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоххара ах шера а шера а план кхоачашъяра.

КОМБАЙНАШ КИЙЧА ХИЛИЙТА

Хаоттама хьалаш укх аьхки сохкарчул хьалхагlа ялташ чуэца долалургдолаш хийденнад. Хlаьта ялташ хьокха техника хlанз а уж чуэца кийчъяьш дуккхача колхозашкен совхозашкен. Укх тайпара лел республика районашка, статуправлене дайнеех, ялташ чуэдача комбайнашта ремент яра боль (15 майга кхаччадца планаца процентах доархlаш):

Шелковской	86
Наурски	76
Шаьла	73
Сунженски	72
Ачхой-Мартана	71
Гудермеса	67
Ведана	55
Урус-Мартана	53
Малгlабика	49
Надтеречни	47
Наьсарен	42
Грозненски	33
Нажай-Юрта	33
Советски	20

Шолла м, гарра, чуэца дезача ялташта дукха сагота бац дуккхача районашка.

Эггара тlехьадисарашта юкъе — грозненски боахамаш. Цар ремонт е езаш хинна комбайнаш эггара дукхагlа яр — 177. Цхьабакъда, мекъал яр а болх вlаштlехьа ца бакхар а бахьан лолаш кийчьяь яьнараш кхоалагlа дакъа мара яц — 59 комбайн.

Наьсаречи совхозашка планагlа тоае езаш хиначу 48 комбайнах товнараш 20 мара яц. Цу тlа а, укх тlеххьарча шин кlиранна ерригача районе цхьа комбайн мара тоаьяц. Техникана ремонт елга хlанзарча темпаша мара ца леле, ялташ чуэца ка хьатlехтальчача зехке баргба механизатораш.

Ялташ чуэца техника кийчъяра гlулакха чlоагlа мело ю малгобекски урус-мартановски комбайнераша.

Массехьа а кхечар[illegible] хьалхагlа чуэца болалгш хинна. Тийрк Яьтевча районашкара механизатораш. Цхьабакъда, кхычеттел наурски, шелковской, надтеречни, гудермесски боахамашта юкъе а за комбайнаш хlанз а кийчьаь далацъ дола боахамаш.

Тlехьабусарашта ерриге республика а тlехьашкахьа ува. Ялташ хьокхачу комбайнашта ремонт яра план 60 процент мара кхоачанъаьлац. Соахка бlаьсти укх хьале кийча яр дукха а дукхагlа йоле ялташ хьокха техника, хlаьта соахка а гаьнна тlехьагlа а ца холаделовий ялташ чуэца.

Ремонтага хьажаш латт 329 комбайн, хlаьта а хьалхарча ах ала товьараш 86 мара-ца. Темпаш чlоагlа хьалхе!

Хlана а массанахь, яьн шоа сводагlа бол берабелаш комбайнашта, тракторашта, автомашинашта шоай хаппахьа кадраш кийчьяра терре.

Хьокхам баь шах. Ба хьа вай. Дика тразаши а «Победа» яьча сунженски колхоза механизаторий. Ялташ чуийна дахьеаргаш зартlаш цар комбайнаш кхай тlарча стане хьа а йоалаьь, iлаттамаш цига уж бокъонца нlойо а аь вlаштlехьахалаш болча хана. Ялат чуийна воьенавий — митьенна саттахаш хувиал, кийс а йийя, юха кхай тlа арагла эшь за хьатlахкачча ло дlаоттаел хьай комбайн! Гуракхь, Октябра 50 шу лузаш, ялташ чуэца ерригча техника кийч а яь латтац яр колхозе. Из да йоакко яр!

Кхы тоае йиш яц ялташ чуэцара ец йола кийчо. Лолла хlана хьалхагlе а теркалаь хиле яза ялташ сихан ца лойташ чуийна захара!

КХАШКА ХИЙ КХАЧИЙТА

112 эзар гектар хий дехка лаьтташ да вай республике. Цунах 40 эзар гектара тlа ялтий культураш йийнай, 18 эзар гектара тlа технически культураши баьца дааравша да. 14 эзар гектара тlа доакъара культураш, 20 эзар гектар тlа соаьйн кемсийн бешамаш. Хий ца дехкача кхашкарчул дукха лакхагlа дьункъам чубера соахка мерт боахама къахьегамхоша хий дехкача кхашкара, ялат 5 центнер дукхагlа лаьтар хий ца дехкача лаьттара дьлнача хий дехкача лаьтта гектара тlара. Иштта дика хилар шекара свекла, хlаьта баьцадараш шоза дукхагlа хилар.

Хий дезаа лаьтташ дукхагlьйовш Шелковской, Сунженски, Наурски, Гудермесски, Грозненски районашка да. 5—6 эзар хlарнога долаш уш тайпара лаьтта да Надтеречни, Урус-Мартановски, Шаьла районашка а.

71 процент мара кхоачанъаьлацр республике хий дехкара план соахка. Эггара дукхагlа хий тетараш Наурски (64 процент), Шаьла (55 процент) районаш яр, хlаьта Надтеречни районе 30 процент мара кхоачаньъязар хий диллара план.

Башха да вахаргвовлаш лелаш уш гlулакх республике укх шера а. [illegible]

1968 ШЕРА 20 МАЙ ТlАКХОАЧАШ ЮРТБОАХАМА КУЛЬТУРАШТА ВЕГЕТАЦИОННИ ХИЙ ДИЛЛАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА

СВОДКА

Районаш	[illegible] (гектараш)	[illegible] (процентех)	[illegible] (гектараш)
Ачхой-Мартана	1786	36	64
Грозненски	5153	40	1948
Гудермесски	4609	24	876
Малгlабика	329	15	9
Надтеречни	1736	38	356
Наьсарен	76	9	35
Наурски	4031	32	1361
Сунженски	3692	38	1420
Урус-Мартана	353	8	—
Шаьла	1210	21	60
Шелковской	5068	36	806
г. Грозный	554	90	98
Ерриг	29631	39	6844

Лаьтташта укх шера хий дукхагlа дезалга, нагнагахь делхача зогlаша царна башха новкъостал ца делга ехтаде дига бац цхьаболча боахамий кулгалхой. Цу боахамех я Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоз. Соахка хий дехкача лаьттай кхоалагlча дакъал мара тохнадр цига хий. Довагlа дезаш цига из болх укх шере а.

Цахаддаш терхам тlалаттабе беза боахамий кулгалхошен специалистаршен. Зийнахь а бус а боалх байта беза кхашка хий диллара гlулакха хий деттача установкашка.

Вай мехка гlолла

БlАЬСТИИ АХКЕИ ВlАШАГlКХЕТ

Вай лаьттан тlа гlолла деза бlаьсти мий никъ баь йоалаш дете. Дукха за ялаттьа дlайийна зазгдолаш да ялташ. СССР ЦСУ 20 май араьхача даннеех, мехка колхозашен совхозашен бlаьсти ше культураш дlайийнай 108 миллиони 725 эзар гектара тlа — планах 79 процент.

Заланех доархlалаьд Украина боахамаш, шоай декхараш кхоачашдаь бовлла беакх Средни Азе, Закавказья лаьтта делалераш, РСФСР къулбехьарчен центральни районашкара ахархой.

Мехка 65.6 миллион гектар соагlа йоача лаьтта [illegible] хьатабобовш культураш (хьажкlаш йовшаш). Из заланех 80 процент хул. 37 миллион гектар соагlа моттиг дlалаьдай кlано. Хlанз сихха дlадуаш лат из Къилбаседа Казахстанен Сибаретlени кхашка.

Вай лаьттан делалераш дlахо а дlахоаш ба шоалта дlакъоастадаьча лаьттай хlара бlаь гектарах хlанзе а 66 гектара тlа дlайийна баьцна хьажкlаш. Ах миллион гектар гаьтта лаьтта дlалаьцад гречиха, цхьабакъда, цунна дlакъоастадаьча лаьттай кхоалагlча дакъал а кlезегагlа за яз.

Фу дlадуа агрегаташ дlаяхай боалбии галуоргаш (ганараш) дуьча кхашкара. Шагlорча уж 3.6 миллион соагlча гектар хоача свекла свеклай кхашкара а. Бlаьстан балхаш чакхдоалаш латт лел кхабелиж.

Мехка колхозашкен совхозашкен 2.4 миллион соагlча гектара тlа (планах 6 процент) дlайийнад коартолаш. Баьцадаараша дlалаьцад огоролашта дlакъоастадаьча лаьттах [illegible].

Ахкеи бlаьстии вlашагlкхеташ латт хlанз. Къулбехьен районашка кхачаш латт нуржий боалаш. Чуэца делалеш за хьаьха хьаьовла баьца заараш. Цу зоне хlанзе а араьлнай мангал хьокха машинаш.

(ТАСС).

Самарски Лукера мехкдаьтта

Сеснова Солонец ахача моттиг юкъе бурув техача скважина чура 2200 метро кlоарга мехкдаьтта даьккхад, хоам бу Куйбышевера ТАСС-а корреспондента. Цу тайпара бакъдар Самарски гlала лаьттан ченашка мехкдаьтта доалл аьнна геологашта хийтар.

Машинна къашкара ахка

26-ча мае деза керда васписани отташ мехка машиннакъашка. Хlана деннеж бийсанен, ТАСС корреспондентага хоам бир МПС Керттерча пассажирски управлене начальника В. П. Зайцева, машкъашка хургъя 1720 гаьна ула, моттигера, 14 эзар соагlа горадашта юкъе дела пассажирски цезазаш. Уж дукхха а дукхагlа я соахка аьхки хиннарел.

Расписанена юкъе йоккхий хуьнинаш хьаь ихе дийнахьа боалх беча eIарага дохдара дукхаденна. Шоаттахьа дийнахьа кlирандийнахьа кхы тlа а маькъашка арагтъа масседи бlаьнда.

Маькъашка хьалхьай кевла стацпенна павильонаши платформаши: Йоккхий йоалача дуккхача станцешка, цу дакъе горадашта юкъе ялашка а хьажт долча поезда хьалхагlе а билет эна йиш хургъя пассажирий, хlаьта шоай безам баце — шlагlа чудахьаргдолаш билеташта захка зе а.

А. ДУБЧЕКИ О. ЧЕРНИКИ КАРЛОВИ ВАРАШКА КХАЧАР

ПРАГА, 23 май. (ТАСС). Къаьсттача самолетана селхан Карлови Варашка кхаьчар Чехословаке Коммунистически парте ЦК Хьалхара секретарь А. Дубчек, ЧССР правительства председатель О. Черник.

ЧТК агентства беча хоамагlа, аэродромера дlабахар уж СССР Министрийн Совета Председатель А. Н. Косыгин лаьба лаьтташ долча санатора.

ВАХТЕ — КЪОНАБАРАШ

Ленински комсомола 50 шу хулача денна сийленца накъабалара къахьегама вахте этта бdevх беш ба Грозненски локомотивни депо комсомольцаши кагирхойи.

Дика болх бу укказа тепловозашка техничесни хьожаче локхадовча слесара А. Лотова кулгалдеча бригада болхлоша. Хlара дежурствах тхьо соагlа тепловоз кийчдий аравен иво, цаьрех хlаранена болх дика бергхилара тешал лу путевкаш а луш.

Тепловозашка хьожаш болча къоначча слесарашта И. Писарева, В. Ивановска, В. Ковачева, М. Андреева, комсомолкашта Л. Кукусева, Л. Вибулатова, кхычар, шоай ерриге гошал тlалчийта къахьегаших таро хул Грозненра дlа мел йолха чухьаш дlахкудьен массехьара дlа-хьай кхуиен [illegible].

Комсомола 50 шу хилара къахьегам [illegible] кийчдеш ба лагнитовительни автоматики цехашкара къона тепловозникаш а.

А. [illegible]

КОМСОМОЛЬСКИ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан Грозне хилар республикански комсомольски актива собрани. «КПСС ЦК апрельски Пленума (1968 шу) итогех» доклад йир КПСС Нохч-Гlалгlайн обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

Преннех къамаьлаш дир ВЛКСМ Грозненски горкома шоллагlча секретара Х. Гезделиева, Грозненски гарнизона викала В. Журавлева, «Малгобекнефть» НПУ оператора М. Аминьгова, комсомола, Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен педагогически институте комитета секретара Х. [illegible], комсомола Гудермесски горкома хьалхарча секретара Л. [illegible], комсомола «Красный молот» завода комитета секретара А. [illegible], ВЛКСМ Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. [illegible].

Комсомольски актива тlайийча резолюци тlа массала раьзе а волла къоабалйир парти правительстви тура а арахьар а политика.

Т. Б. ЛЕТКОВСКАЯНА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте дуккхача шерашкен дика болх барах, хьинаре общественни гlулакхаш лелададрах, кьеа дийнахьа дена шоаткъе итт шу дизарца дуззаденна Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Летковская Тайсия Борисовнаи «Грознефтехимзавод» объединене нефтемаслозавода № 18 йолча установка начальника, Социалистически Къахьегама Турпала.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1968 ш. 22 май.

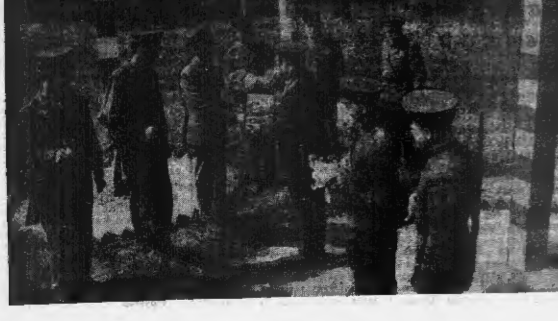

Доазан тlа болаш я кхаь социалистически пачхьалкхен ЧССР, ВНР, СССР доазонцара чоаш вlашка отта моттиг. Бенихьаш а бакха деттагlаш да цу кхаь мехка тlемхошта-пограничникашта юкъе. СССР доазонашарча бlуя шоаттахьен итт шу дуйне доазон тlера [illegible] бенча моттиге торжественни вlашагlкхетар «Тlемахоший». [illegible] хаьд баьхьна Чехословакен Венгрен пограничникаш. Дотталгlа вlаший сувенираш эцаш тийнар.

СУРТА ТlА: СССР, ЧССР, ВНР доазон тlе вlашагlкхетар.

М. Радьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ ДЕЛЕГАЦИ ЧССР-е ХИЛАР

ЧССР Къаман оборона министра инарал-полковника, инженера М. Дзура йийхха кха 17 мая денз 22 майга кхаччалца йолча хана ЧССР-е хийлай оборона министр Советски Союза Маршал А. А. Гречко керте а волаш йола СССР Союза Герзашцарча Низий делегаци. Делегацена юкъе бар: Советски Эскарен Тlема-Форда Флотен Керттерча Политически управлене начальник эскара инарал А. А. Епишев, Советски Союза Маршал П. К. Кошевой, инарал-полковник И. В. Огарков, инарал-полковник В. З. Бисярин. Визит чаркхьлар вежарашка долча шинна а эскара юкъе даттача гlулакхашка хьежжа.

Советски Герзашцарча Низий делегаци ЧССР-е яхар шинна а эскарерча гlулакхий къахьехьара информаци вlаши дlа-эха ялара, опыт дlа-хьа ялара, тlема строительства цхьадолча декъашта хаттараш дlа йоалара.

Къаман оборона министра советски делегацена йовзийтар Чехословаки халкъа эскара керда командованиш. Из советски викалашка хоам бир ЧНА строительства доархlамегlарча дешаеки къаман оборона министерства чакхдоахача гlулакхий программа тlа уж кхоачашде хьоргlа хилар. Цунца дувзаденна дуккхача дешашта СССР Гелзашцарча Низий делегацеца дагавьлар министр. Советски Эскара уж къестадара опыт кхир пуьна.

Советски делегацис ЧНА командованега хоам бир Советски Эскара строительства дешай хьакъахьа, дешара укх шера делана хьакъехьа, партийно-политически балха дакъе чакхьяха [illegible].

Оборона министраша юкъе хиннача переговорана бакъар тlема кийчоне вlаши вахьечча цlьама леладеча гlулакхийн дерригача керттерча деманта межарахьа дадча эскарий цхьоагlо хилар. Хьада мероприятеш белгальяй Советски Эскарани Чехословацки халкъа Эскарани юкъера зоттагlал тlахо легlакхувваш я Варшавски договора [illegible] ийша юкъера гlулакхаш чlоагlдара а.

ЧССР-е йолча хана советски делегаци тlайийнар республикан президента нов. Людвик Свобода, КПЧ ЦК хьалхарча секретара нов. А. Дубчека, правительства председатела нов. Олдрих Черника.

ДЕГІАУХ ТХА ПРЕДПРИЯТИ

Укх шера 26-чу май хьоалагІа дезду шоай цІей вай мехкарча химически промышленностІа болхлоша.

ХІаьта укх шера май [illegible] Грозненски химически комбинате болх лелаш ши цІей дезду. 14 шу хьалха, 1954-ча шера май бетта эггара хьалха болх бе дІайолаелар комбината феноли ацетони доакхкха цехаш. Цу хана болх бе дІайолаеннар лоархІ Грозненски химически комбината коллектив а. Цу хана дехе Къилбаседа Кавказа химически предприятешта юкъе эггара йоккхагІчарех хиннай вай химически комбинат, хІаьта ева синтез арахецара хІанз вай мехка йоккхагІа лоархІачарех цІ а Грозненски химически комбинат. Цук цехашка лайт болхаш низ болеш чоалханеи аппаратан, машинаш, контрольно-измерительни автоматически прибораш.

Хаьш ма хиллара 1954-ча шера комбинате эггара хьалха арахеца йолаеннача продукцех яр феноли ацетони. Къонача коллективо лоаццача хана кхйорвалйир из продукци арахецара чоалхане технологи, из бахьан долаш бизь бутт беллалехь из продукци арахецара производстве проектни мощностага кхаьчар, хІаьта цул тІехагІа кхо шу доаллашехь кхы керда оборудовани ца а оттаеш проектни мощностах лаьрхІачул шозза дукхагІа арахеца йолаелар продукци. Из бахьан долаш дукха кхойир беда, материалаш, электроэнерги, ахчан средствош.

ХІанз тха комбинате арахеца феноли ацетони духхьашха проектах арахеца лаьрхІа хинначул 27-зза дукхагІа да. Грозненски химически комбинате арахецача фенолага дІадодар из санна йолча вай мехкарча химически комбинаташка арахецача фенолага дІадодачул дикка кІезига гІа да. Дукха балхам даьд арахецача фенолеи ацетонеи дикал лакхъяра. Цох хьахинар дика да. 1966-ча шера арахецаш хина тІехдика фенол 12,9 процент мара дацар, хІаьта сохьа цу сортах арахийна фенол 72,4 процент да. Укх шера хьалхарча бизь бетта из инфра хьаьчай 98,5 процентага. Иштта лакха тоналаш даха вІашгІехьдаьннад комбината коммунистана, инженерно-технически болхлоша, новатораша творчески хьинаре къахьегарах. Арахецача фенола дикал лакхъяра шоай хьинар ца кходеш къахьийгачарех ба ин. Брук, Турецкий, Равдин, Февралев, Полянский, Голов, Яшкин, Тихомиров, кхыбараш.

1968-ча шера арахеца доладенна синтетически этилови спирт шергара шерга дукхагІа хул, лакхагІа хул технико-экономически хьокхамаш. 1964-ча шера болх бе йолалийтар спирт доакхкха шоллагІа агІа, хІаьта кхо бутт балалехьа проектни мощностах лаьрхІар миссел арахийна а ца Іеш дукхагІа арахеца лолайолар спирт. Спирт доакхкха шоллагІа агІа хьалъеча хана, из болх бе йолайолийтача хана 30 соагІа мероприяти производствана юкъейихьар. Уж тІеерзавь яр продукци арахецара технологи вргалккхара, гидратаце системе къахьегама овсарле лакхъяра.

КАРАГІДАЬННАЧОХ хьоачамбизь Іеш оамал яц комбината коллективана. Спирт доакхара технико-экономически хьокхамаш дІахо лакхъяра дукха балхам ду комбинате. ХІанз комбинате арахецача спиртага дІадодар лехагІа да Уферча, Куйбышеверча, Саратоверча комбинаташка арахецача спиртага дІадодачул.

ДарегІарча мехкаьтта бедалат синтетически этиловн спирт хьадоакхкхаш хилар бахьан долаш торе хул хІара шера этташ миллионаш тоннаш ахча кходе.

Лакхача давлене методах полиэтилен эггара хьалха арахийцараш Грозненски химикаш ба. Комбинате из арахеца доладелар 1963-ча шера [illegible] бетта. Из продукци арахецача дукха халонаш хийтъяр технологически схемашкь оборудованешкь юкъе дукхий хоачамбоацарам хийцадлерах. Цхьабакъда, уж халонаш эша а ец арахеца доладир полиэтилен. Йоккха воталхо лаьккхар цІаькха а комбината химикоша. Из бахьан долаш дукхача йоллешта [illegible] свегІатан хилар. Царна шоай бар беллойи инженерашии ин. Фаизов, Ахмураев, Масалов, кхе дукха бараш.

Полиэтилен дакха доладелча лий комбината инженераша, новатораша дукха балхаш даьд технологи аргалъкха тоалра, арахецача продукци дикал лакхъяра. Цу даьлъе шоай хьинар ца кходеш къахьег комбината центральни лабораторе, проектни технически отделий, цІанг йолча цехий коллективаша. Производствана юкъейихьай этилен, цахалдаш полимеризаци эргІоза керда метод; бензина, метанола регенераци яра схема аргалъккхар. вІынагІъехкар йоккхий гранулятораш, вакуум-гребкови сушилка, иштта кхы дукха чакхъьхар кхыйола мероприятеш. Цар а кхыча а мероприятеша торе хилийтар арахеца полиэтилен дукхагІен дикагІен хилийта.

Укх тІеххьарча шерашка болх бе а болалийта толлаца карaерзальй синтетически дубитель арахеца цехи керда ацетон арахеца установкен. Укх дІалахача 14 шера комбинате хоачантьача технически прогресса итогаш яьчул тІехьагІа къаьтта гуш да комбинате чІоагІа хувцамаш хилга. Цу юкъа кийч а яь чакхъеккхай 300 соагІа организационно-технически мероприяти. Производства техникеи технологи вргалккхара технически прогресс еча хьинаре лакха лаьпах рационализатораша а.

Май сийна тІайна социалистически декхараши паччахьаллкхен план хоачошъеча а лакха къахьегама толлаши даькар комбината химикаша. Валови продукци арахецар бизь бетта план 106,4 процента товарни продукци арахецара из план 102,4 процента кхоачашъьай цар. Планах лаьрхІачул соагІа паччахьалкхена бизь пайда 868 эзар сом да, хІаьта къахьегама овсарле план 4,5 процент тІеххоачашийр. Къаьстта дика къахьегаш я фенол, полиэтилен, ацетон доакхкхача цехий коллективаш.

Грозненски химикий опыт цаьладаш Іомаш вай мехкарча кхыча предприятей химикаши, социалистически мехкашкара химикаша. Комбината специалисташа дукха воккъоста ду вай мехка а демократически мехкашка керда производство болх бе йолайолийтача хана.

Грозненски химикий коллективо бІарчача шин шерен кхаь беттен Эрригсоюзни социалистически [illegible] хьалхара моттиг лелаш. Иштта кхаь кварталах тха коллективо латаш СССР-а Министрий Совета ВЦСПС-и Цие байракх, хІаьта кхо кварталах карара на йоалийташ лела оаха мехкаьтта чакхьоахачан мехкаьтта химически промышленноста Министерства мехкаьттахчий болхлой профсоюза ЦК-и Цие байракх.

Советски Іаьлал хаьнна 50 шу тухача дешошка дукхкхача шерашка хьинаре къахьегарах тха комбината коллективана оаар мехкаьтта чакхьоахачан мехкаьтта химически промышленноста Министерства мехкаьттахчий болхлой профсоюза ЦК-и памятни байракх. Укх шера хьалхарча квартале даьхача толамий итогаш бича мехкаьтта чакхьоахача, химически промышленноста Министерства, профсоюза ЦК Цие байракх цІаькха а езар цуна. ХІана тха коллективо чІоагІа къахьег дІахо йодача хана арахеца продукци дукхагІа хилийтара. Цул дикал лакхъяра, цунга дІаделар лоадара. Цхьакха керда оборудовани а ца оттеш 10 процент дукхагІа арахеца дерІ оаха фенол, ацетон, дубитель, кхыйола продукци. Дукха балхаш даьд 1969-ча шера керлача ГОСТ-а из кхара тІех лакхарча сортах фенол арахецара, хІаьта 1969-шу хьагІа а кхачалехь, [illegible] из фенол арахецаш да комбинате.

Полиэтилена мехашка комбината болхлой инициативах дукха балхаш дола да проектах лаьрхІачул соагІа 30—50 процент мощностах лакхъяра, иштта полиэтилена дикал лакхъяра. Цо торе хулийтарехь комбината хула пайден рентабельности лакхье. ХІана аьлча тІехдикача мархах дола полиэтилен дукхагІа мах хьа а лун хІахола.

ЧІоагІа теркам тІабахнийтаб аха Шолма чу дІачуха бІеха хиш кІезгарІ, йоаш йола продукташ кІезгагІа йойтара, фо цІендара. Цу даьлъе цхьалола толамаш а даьхад оаха: дІа а кхухьаш Іомессаш хинна отходаш шозза кІезигьаьй, цехашка фо дикка цІендаьд.

КарагІдийна дикадараш дукха да ле а. дІахо йодача хана кхоачаш лоза декхараш кхы а лоархІамегІен бекхтехкамегІен да. Уж толамца кхоачашдара хьинари даш кхе ца Іеш къахьегаш ба комбината химикаш.

Къаьстта цехашта юкъе аьркаче социалистически ахье дика толамаш лахьад № 17-18 йолча цеха коллектив. Укхаза арахец фенол, ацетон. Дукха болх баьб цехе укх тІеххьарча хана продукци дикал лакхъяра. Цулзьа цар вІашгІехьдаьннача шоай продукци дуней дикагІа йолча станцартаца юкъе яхь. Дукха ба цехе лакха квалификаци йола операторий, царна юкъе ба аппаратчикаш ин. Топоркова Татьяна, Панишенко Валерий, Малышева Лариса.

А. ЛИТВИН.

Грозненски химически комбината корттера инженер.

Сурт тІа: аьрдехьара аьттехьа Т. Топоркова, В. Панишенко, Л. Малышева.

Н. Кобешинсково сурт.

ТХА КОА Я ХІАНЗ «ЗАВОД»

Дукха балхаш да тха № 432 йолча дІа-хьа ухача механизированни колонна коллективо доаш. Цо чубаха цІеной, промышленни объекташ, культурни учрежденеш, [illegible] хьалла оаха Назрань, МагІабике, Эрус-Мартане, Сунже, кхычахьа. Укх шера спорташ а тха кийч а яь эксплуатацие дІаяла сийп 35 объект я.

Атта дац хьаха болх бе. материалаш кораийаш хьона оашача хана, пагалье [illegible] гехьаргбалаш хьа а хьачаш.

Ы, дІайха хий чулела лаьтта цІаьтта тІемаш йолча [illegible] Мехкаха йоссгІоса дбаш шыккабетона плитаешна масса аагІера хьовла ела. Уж ца хилча болх сец. Тха къахьеган а чІоагІа йодаехао цу гІулакха, Грозньерча, Орджоникидзерча заводашка бел чІоагІа оаха декхао дича а бетта пхьа бІаь плитта мара лаьцар хоана, хІаьта уж тхона шошр бетта хьаьнгІла дІавенега кхачашча а.

КІорлаьаар из декхао де. Тха контора коа уж хьаьйча бу дохлахьаІ, аьнна дагадехар тхона кхы хІама хургдоаништa хаийначул тІехьагІа.

Аьшкабетон хьеча заводашка уж плитташ хьа иштта ю хьежаш дукхазьа хьаар со. Цигара яр санна техника-м тха яцаш. Юкъера уж кулгацца хьа лаьрхІар оаха.

Сецай [illegible] шаьркъбетонацІ [illegible] дІадар оаха. [illegible] тІехьагІа [illegible] хьахкех [illegible] йир.

Цхьабараш [illegible] дІадолзадаьча [illegible] тІаьннарче [illegible] резерв даха хьехача кове ма йоагІад.

Из йоакха майда хьалйиш майда кийпошиш сатош шыкабетонах аь плитташ Іоесшен оах шоай форпаш чу а йоагІаш, крапаша хьагІъйлеш атта хургйолаш шынкасаьргех кечаш а дагІаш.

Иштта хьалхар тха коа плиташ из «завод». Укх шера апрель бетта дІайолаелар из болх бе. [illegible] 3000 [illegible] плитта.

Аз йийцача заводашка ечарех халагІа яц уж. Цуна, Орджоникидзерча [illegible] оаха. Царна [illegible] кхыдаши а ду иштта сиха.

Цу уйа предприятена боаша майда болашв а да оаха дІадоладаь гІулакх. Кхычахьара хьоагІакхуаха плиташ дукха мах тем балаш хулаш. Масала, улгаь Орджоникидзевча заводе (транспортага дІадедара а лаьрхІача) хьийтача хІара бІаь плитташ 90 сом ахча дІанедар. Кхоана дерегІа а оаха ерош. Оаха лаьрхІад цу гІулакхе тхоаьта шера хургбола пайда — 35000 сом!

Иштта кораййар тхона тха предприятеша фо [illegible] йола пхьа резерв. ХІана тхона торе я оаха коттора ловохІаш йола объекташ хаьал хьалха хьаьлъ [illegible].

Уж я Назрановски техникум, «Ѳилжевский» совхозера, коатталлаи чулоайттаи йоккха хранилище, ТІой-Юртера 320 бера лаьрца школеи общежити (ду чу 400 вера моттигаш хургьа), кхыдараш.

Укх шера ше хьалхайна оттелаь декхараш хаьал хьалха а хоачашеттеш пайда лош а кхоачаше гІертаи чайна къахьегаш а тха гІишлошъеннй коллектив. ХІара участок, бригада, шерга хьае [illegible].

Дукха а тха колонне хьинаре къахьегарна белгальыннa коллективааш а хьалт-къаьста нах а. Уж хьалахаш Бомбырьевс, Мостовое. Дуйнее кулгалу [illegible] гургинский бригадаш, плотникаш З. Арсадыгов, Г. Тебоев, механизаторaш А. Павлиев, І. Муталиев, Т. Вокан, профсоюзн З. Гагиреев, Н. Кавоер, Х. Богатырев, иштта кхы а. Яхье толамаш доадаш ба тха гІишлошьераш.

М. БОРОВ.

[illegible] № 432 йолча дІа-хьа ухача механизированни колоннан начальник.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДУХЬА

РЕПОРТАЖ

Грозненски горпищекомбината цехашта юкъе йоккхагІчарех я Куттуй Борис Терентьевич керте лаьтта корта бохабеш доаца малараш арахецача цеха коллектив. Цо арахец боалий, комарий, лимонни, кхыдола хина московски кваси. ЧІоагІа лоархІамех белхтохкамех да а марца хІанзара яр. Герод Грозне бахача къахьегамхоша ма эшна хий, квас Іаламаш декхарийла ба уж. Хьалхашка латта уж декхараш толамца кхоачашдара ерига торонаш сараагІьаьлай цеха болхлоша.

Делкьел тІехьагІа сахьт хьинаха яр тха [illegible]. Цеха мастера кабинета телефона трубка хьалъайъе ца кхухи торгови организацешкара хина тела заказаш хьайбеш вагІа цеха склада заведуюши Жусев Хасбулат. Горпищеторга тайп-тайпарча тоилама. №9, 12, 22 йолча столовешка шишша-кхоккха эзар шуша хий лех. Уж тайпа заказаш иттех минут яллалехь 7—8 хилар. Уж дІаладу ца шиина хьалхашка уллача журнала тІа. Сиха дуо а оаьлор цу заказех хий тІалола шоай машинаш дІа-оха тьемаш не. Иштта сатом хила йиш [illegible] ба тха болх, — йоаз заказаш хьиййизош вагІача нен Мусева.

Цу заказашча хьежна дукхагІа хила лела хий, квас. Цу даьлъе экар тІахгтан цеха болхлоша, цал хьаш тІехьхоачашу хьалхашка лакта декхараш. Цехе дІачульча автоматически [illegible] линия [illegible] латаш тІалург, цеха болхлой. Моечни машинаца автоматически хьесаве шушаш [illegible] Тасуева. Дийнахь цо йиш цунга гІолла [illegible] шушаш [illegible] 25 эзар я, сийна норма хила [illegible] 20—21 эзар шара [illegible]. Укх шера са кулгалата юкъе гІолла чакхъ-

хьалха шушаш лаьрхІа хана кургла йоакха опыт йолча бутылкера а. — йоаз нен. Тасуева — Хьалха хІалахча шерашка шушаш [illegible] бола кулгашца кхоачашбеш бар иштта болхлой, хІаьта а хІаьнзчул кхоза кІезигагІа хийтоора шушаш. Из керла машин укх шера производствана юкъейохьачул тІехьагІа уж балхлой [illegible] болаш нукъабаьлар.

ЧІоагІа бахтохкаме участок я бригадера Ботхоева Тонай яр. Цун бІарга кІала гІолла хьалхашка [illegible] сахьт дола [illegible]. Цу балхага даьнна цун кулгаш сиха лел, нагахь бетта [illegible] шушаш нийслойя сиха яста йоаша. Цигао дІахо конвера хьесаш дІабоза. Эшашча боарамах шушашка [illegible] тулето Вахникова Анно. [illegible] иштта шийта хьежаш багІа безам хилийтан [illegible] шушашка хий чудетта Эрзамитова Тамара, Арутюнова Нина, кхыбараш. Уж даррига балхаш механизированни хьесане машинашца кхоачашду. Хьалха хинначча юхе гаьнна дикагІен аттагІеш ба тха болх. — Боах шоай балха [illegible] йолча нен. Арутюнова. Цул соагІа дикка лакхъяйнай тха къахьегама овсарле, чоахача продукци дика, иштта дехкенах тха алани, [illegible].

Тха коллективо дола дац дерриге балхаш иштта автоматизаци аь хилча, [illegible] Борис Терентьевича. [illegible] этикетка [illegible] ма оттон сиха [illegible]

ла массаьк [illegible] хоачашбеш хиллай ю бола кхоачашбеш агІа Ботумешко Анна. Из керладар производстванах [illegible] мехкаьтташ тІехьагІа цу участка къахьегама овсарле 30 процент лаакхьенний. Лакила аьча, уж дерриге [illegible] производства юкъедаьхачул тІехьагІа еечах 20—25 эзар шуша хий арахец цеха болхлоша. хьалха арахецаш хиннар 8—9 эзар мара йоацача. Цулхьа [illegible] вІашгІехьдоаа къахьегамхой хьинаре кхоачашне.

Иштта къахьегача цехе коллектива дІабахача бетта план 148 процент кхоачашйир, планах лаьрхІачул соагІа арахийцар 80 эзар да шуша. Укх бетта хоххалийтар уж къахьегама толамаш. ХІанз [illegible] бетта план кхоачашъьай цар, хІаьта май бетта план а графикал хьалхе бушаш кхоачашъеш хьаьбоагІа уж.

Къахьегама овсарле лакхъяра кхойсал доаттабарца цхьана чІоагІа къахьег цеха болхлоша арахецача продукца дикал лаьтта [illegible]. Укх цеха [illegible] рекламаци [illegible] арахецача продукцена юкъе хоачашбоацараш [illegible] дІахо дукха [illegible] цу даьлъе [illegible] а дукха балхам да [illegible] цеха коллектива.

Къахьегамхоша чІоагІа хоатташ дІазонаш [illegible] хилар бахьан долаш укх шера керда арахеца доладаш шушашкара московски квас къаьстта дукха арахец хІанз тха коллектив.

Пятилетка хьоалагІча шера цеха болхлоша хьалхашка латтараш дола кхийн бахкто декхараш из. Уж шоаш толамца кхоачашдергхьахой дог тийша ба уж.

[illegible]

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ

Хьинаре къахьегаш ба пятилетка хьоалагІча шера «Малгобекнефть» НПУ мехкаьттахой. Ер шу дІадоладелча дена пхьа бутт дІабахабац мехкаьттеи газаи лаьхара паччахьалкхен плани тІайна социалистически декхараши цар кхоачаш ца деш. Укх шера планах лаьрхІачул соагІа даьккха «Іаьржа дошув» 29 эзар тонн я, газ — 9 миллион кубически метр.

Планированеи экономически стимулированеи кеозача хьалашка болх беча тха мехкаьтта промыслови управлене экономически хьокхамаш а дика за. Паллахача дукхьалІа пхьан шера планах лаьрхІачул соагІа управлене коллективо бизь пайда 897 эзар сом ба. Цо торе хилийтар материальни поощрение, социально-культурни мероприятей, производство дегІайолалара фонташ дикка дукхагІа хилийта. Материальни поощрене фондера мехкаьттахоашта премешта даьржа дІаделар 267,3 эзар сом.

Тха мехкаьтта промыслови управлене чуйоагІача цхьайолча конторашка, цехаша кхоачашьаьй укх шера хьалхарча бизь бетта план. Хир [illegible] дІа-яза лахийтава план 99,9 процент мара кхоачашьаьяц. № 2 йолча бурувлеттача контора бутта тохара бизь бетта план — 73,1 процент. «Малгобекнефть» НПУ СМУ коллективо — 45,9 процент мара кхоачашьаьяц. Цул керттера бахьан да цу предприятей кулгалхоашъ шоаш керте лаьттача коллективай боду [illegible] вІашгІехьа ца баххьар. Хьалхашка латта [illegible] оаар.

Мехкаьтта доаккхача бригадашка юкъе пхьаккха бригада яц паччахьалкхен плани тІайна социалистически декхараши кхоачаш ца дош. Царна юкъе бахта тІа хьалха лаьттачарех я мастераш И. У. Шмелева, М. В. Торес, А. Ф. Косова кулгалу бригадаш. Царел тІехьайнаш хьаьтташ кІалха скважинаша ремонт а мастерий И. С. Ткачев, [illegible] кулга керте латта бригадаш. Бурувлеттарий бригадашта юкъе эггара лакхагІа доахкийна а № 1 йолча конторерча ин. Шинова, Хамурашова, Андрианова бригадаш, хІаьта шоллагІа конторе ин. Чепнова, Рубашкина керте лаьтта бригадаш.

Дукха кхоачашбоацараш нийслу тха болх, юкъе а. Декерча челш [illegible] декхарашка [illegible] мехкаьтта даккхара [illegible] кийчара гІулакх лакхача боарам [illegible]. Мехкаьттаца хьайбоагІача [illegible] лоха а. [illegible] промыслашка [illegible].

Уж кхоачашбоацараш сиха дІа а даьха, вай мехкарча мехкаьттахоша 300 миллион тонн «Іаьржа дошув» заказа доаттабеча къаьсаме шоаш [illegible] доацаргхилорах дог тийша ба МагІабикера мехкаьттахой.

М. ШЕЛЕПИН,

«Малгобекнефть» НПУ корттера инженер.

БОЛХ КХЫ А ДИКАГІА БЕРГБА

Химикий дена, 26-ча май накъайоагІаш къаьстта дика къахьийгад Нохч-ГІалгІай химически завода коллектив. Продукци арахецаш бизь бетта план 106,7 процент кхоачашъьай. 66 эзар сома заказел соагІа а реализаци ъь продукци. Цхьан сома лаьрхІача 0,26 копит [illegible] продукцета дІабода мах а.

Завода цехашта юкъе а дика къахьегаш я краско-тёрочни цеха коллектив. Бизь бетта басараш арахецара план 132 процент кхоачашъьай цо. Май сийна лаьжача яхье шоллагІа моттиг яккхарах завода кадара кана тела хьинали ахчан совгІата хьожадаьд тхона.

Ерригa уйла продукци дукхагІа арахецараш цун дикал лакхъяраш тІаяхийта къахьегаш ба хІана цеха болхлой. Укх тІеххьарча хана арахецна холадаьд мяха дукхагІа леттаи хина тайп-тайпара бесаш йола басараш. Бахача наха чІоагІа дІацхьинной цІенача алифа тІа сийрда охра а теха кийчеш дола басар. Ийна хьокха из басав хоза Іалагі бес хилоралал соагІа чехко доакъа а лу. Цхьа рекламаши [illegible] тхога укх шера арахийцача басараш.

Дукха ба тха цехе шоай производственни декхараш массаза тІехкхоачаш а деш производства сий лакха доаттаду болхлой. Из на 14 шу соагІача хана укказа болх беш вола аппаратчик В. Сагипов, сийлен Доска тІа суртaш хьалтеха доакха аппаратчикаш ин. Басуркаева, Уживатова, пассовщик Л. Нифедова. кхы дукха бараш. Шоай балха опыт къонагІчарна дІа а луш къахьег шиъ — кхоъ балха говзал йолча ну болхлоша. Цо торе хулийт хІара бригада арахеца продукци бокъоина кийчъе. Бригаде басараша расфасовка, маркировка, йоагІаш йола оформлени а йийа пехьара машинашта дІалахьа мара ца лелаш кийчу басараш.

Коллектива болх аттача боакхкхаргдола тайп-тайпара мероприятеш дІахьу завода инженерно-технически болхлоша.

Укх шера 1 май дена нийи болх дІайолабаьб керда хьаьлъча стеклотарни цехе. Хьалха баьдеча. хІуъ латтача помещенешка беш хийца на болх, хІанз сийлача, дукхагІа дола хана балхаш механизированни деча цехашка ду. Из керда цех хьеалара арахеца басараш дукхагІа хилийтара соагІа, кхычахьа бахка тІа гІертола 23 балхло а мукъавальккхар.

Тха цехе а аттаьй арахецача басарий дикал дикка лакхъю ши краско-тёрочни машин. Басараш дукхагІа арахеца торе хулийтаргІола кхы а 5 шарови хьайра оттаергІолаш я. Хьалъеш латт завода ІІІ-ча кварталe йолх дІаболабергбола 60 сата лаьрхІа дувенай а.

Завода кулгалхоша тха балха хьалаш тоалара чакхйохаха мероприятешта доп а луш нахота лакхагІа толамаш даха хьож тха коллектив.

Пхи ди хьалха 26 мае кхоачаяьеергьа тха цехо шиъ май бетта план а. ХІаьта 1968-ча шера декхараш, хана хьалха, 15 декабре кхоачашъен кхоньча бедалах 2 тонн басар арахецаш аьнна оаха тІаййнача декхарашка а толамца доархІадергда аьнна хет тхона.

А. ВАСИЛЬЕВА,

Нохч-ГІалгІай химически завода краско-тёрочни цеха химик мастер.

ДЕШАРА ШЕРА ИТОГЕХ

Партийни вахар

Май бетта чакхйоал политически дешара система ерригача формашка дешара шу. Грознерча дукхагІа йолча ишхьалпарча политшколашка, марксизма-ленинизма ларрий школашка, семинарски группашка итогови занятеш чакхъьлпай.

Укх дешара шера цхьашайолча дешара формай итогаш занятей анализо хьахьокх кхо шу хьалха партийни дешара система оргаьлькха тоаеш, тІехь-тІехьагІа лохерча формашкара лаккхерчагa а довлаш юххьанцара, юкъера, лаккара политически образовани коммунистaшка эшийтаргІолаш гІулакх вІашгІехьдаккхара. Бокъа пайда баьнна хилар, марксистско-ленински теори Іомадара дукхагІа коммунисташ юкъеоза, из кІоаргагІа царга Іомаяйта вІашгІехьдаьнна хилар.

Дешаре шера дукха дукхагІа йолча школай а семинарски группай а ладугІаш барана парте истори, политически экономи, марксистско-ленински философи, хІаьта иштта цхьанайола проблемаш чІоагІа уйла тІаяхийта а кІоарга а Іомаьй, учебникашца а кхы яолча политически литератураца а шоаш болх бе, предприяте, цеха балха анализ е. Іомаьча теоретически материалах пайда а эцаш практически гІулакхаш тоаде Іомабенна.

КІезига яц горде дешара шера дика болх беш хина, лакхарча идейни бараме. БеррагІача ладугІашбараца хьинаре дакъа а доалаш итогови занятеш чакхъьакха политшколаш, семинарски группаш, хІаьта иштта кІезига бац партийни дешара форма болх дика вІашгІехьбаккха хоьш бола пропагандисташ а.

КхоалагІча шера болх беш хинна «Красный молот» завода Владимир Иванович Умнова кулгалдеш бола марксизма-ленинизма ларрий школа. ТІаІерта политически дешар Іомадеш хиннай цу школе ладугІашбараш. ЧІоагІа уйла тІаяхийта, ха а ша а да кхоаш политически а экономически а дешаех уж тІакхетабеш къахьийтад пропагандиста а. Иштта школа болх вІашгІехьбаккхар, хІаьта занятега чІоагІа теркам беш пропагандист кийчлуш хилар баьхьан долаш ладугІашбараш уйла тІаерзайна политически дешара. Дика кийчлора уж занятешка. Цхьахьы идейни боарам дакха бо даш, ладугІашбараш бероагам а тІабола чакхьюэлаш цу школе занятеш.

Бервгача ладугІашбарашка хьинаре дакъ доалаш чакхьалъьа итогови занятe хьатьехар программни материал цар кІоаргга Іомаь хилар, вахьъ практически вахарца из вяза, оашча моттиге цунах пайда ала хоаш уж хилар. Чуломшон кІоарга болеш а дукхача дола дешаш кІоарга кхетадеш а хилла белгалдолаш тао итогови занятешка ладугІашбараши ин. Салыкова, Пейсахова, Андреева, Петренко, кхычар даь къаьсташ. [illegible]

Укх дешара шера политически экономике проблемаш Іомаеш хиннай КПСС ХХІІІ-ча съезда кІоаргІа Грозненски [illegible] семинарски группа. Цига ладугІашбараша докладашка лахийтІал парте гопкомерча лекторе. хІаьта семинарски занятеш шоай [illegible] пропагандиста нен. Сидорова хьалхехьна.

Укх декхарашка итогови занятеш хилар семинарски группе. ЛадугІашбаша 25 сагаха 22 [illegible] занятe. хІаьта из [illegible] болаш а бусабар. «Производства эффективность» хьаъ темах чакхьаьлар уйлаша итогови занятe. Пропагандиста тайпиача хаттаршта [illegible] луш ладугІашбараша хьача къамельшка хьахьехар производства гІулакхаш [illegible] доваш, кхетадеш, кІоаргга [illegible] уж хилар.

[illegible] вІашгІехьаьтто чакхьайлар занятеш [illegible] пропагандист [illegible] Старо-промысловски хІоарга [illegible] бурув [illegible] контора [illegible] политически школе. ЛадугІашбараш политически литератураца болх бе. Іомаеш йола материал кІоарга кхоачашъеш [illegible] гІертеш [illegible] пропагандиста [illegible] кІоаргагІа [illegible] уж хилар [illegible] занятеша [illegible]. Цухъьа школа программни материал [illegible] кІоарга Іомаь хилар хьахьехар ладугІашбараша итогови занятe йолча хана.

Лакхарча идейно-теоретически боараме а ладугІашбарашa хьинаре дакъа доалаш а чакхбоалар дешара шера занятеш [illegible] пропагандист йолча «Старогрознефть» НПУ марксизма-ленинизма ларрий школе. Политически а [illegible] хьинар дакъа а [illegible] белгалбоалаш ба цу школе дешар бараш: операторашин. Вувалиев Хамутови — производстве хьаха лаьттаи ба, ин. Мурзаин Плотниковн — дика рационализаторa ба, хІаьта нен Грузинкина мехтаьнге арахец.

Хайн-Корт кхача участке мехкаьттон гоаи [illegible] кІоарга кхоачашьь, производственни объекташ [illegible]. коммунистически къахьегача участок яха сийлен цІи [illegible] тІехьа толамца хьакаш лоттаду. Цу [illegible] лела [illegible] организатор а хьехархо а [illegible] да нен. Гоневски керте лаьттача школе ладугІашбарей. Иштта дика вІашгІехьаьннa чакхьаьлар школе итогови занятеш а.

Цу тайпара, массаш кхы [illegible] хьа дукха [illegible]. Дукхача партийни организацешка итогови занятешка [illegible] ладугІашбараша [illegible] хІаьта иштта партийни дешара итогови партийни собраниешка [illegible]. Юхьанцарча партийни организацей декхар да укх [illegible] шера боарам [illegible] хьалха [illegible] коммунисташтей партий болхарой активаш марксистско-ленински теори Іомаеи вІашгІехьаьннакхкъал [illegible] хьахар.

С. НОТИЕВ,

КПСС Грозненски горкома инструктор.

ПЯТИЛЕТКА кхоалгІа шу дика дІадоладелла! ДІабахача ухх биъ бетта республика промышленность бахьна болха кхочуш дина. Шерра социалистически дІа арзар бахьан долаш продукцина реализаци яра план цу юкъа 102,1 процент кхочашъяьй. ДІадахача шера цу ханаца нийсйича реализаци яь продукци 11,9 процент дукхагІа хиннай, ерригга хьалр — 8 процент дукхагІа, къахьегаман овсарле 4,9 процент лаккхьенай. ХІаьта массаза а санна ахье кьинарашта хьалха йолх вай республика промышленноста кепттерча доакъой — мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьтта химически промышленноста предприятеш.

Хоьш ма дарра, вай республика мехкдаьтта доаха промышленность къаьстта чІоагІа дегІаенай ухх тІеххьарча 10 шера.

Мехкдаьтта даккхара лакха темпаш Іалашъяьй, республика мехкдаьтта доаха промышленность хІана кхоалгІа айелга вІаштІехьдаьккхача кІоаргача мезозойски тІоанашкара дукха мехкдаьтта гучадалара чотих. Цхьабакъда, дукха мехкдаьтта доаккхилга атта дулаш хІана дац. Мехкдаьтта лохараша, «Грознефта» бурув деттараша Іалаьмате халача геологически хьалашка, тІоанашкара давление 800—1000 атмосфер, забойшкара температураш 200 а кхы дукхагІа а градус йолча хьалашка тех бурув, эксплуатаце дІател дукха мехкдаьтта луш йола скважинаш. Масала, 1968 шера дІабахача 4 бетта «Грознефта» объединене бурув теха а аькха эксплуатаце дІаенай денцен бийсаннеч доаккха мехкдаьтта 900 тонн сов доаккхаш йола кІеж етташ мехкдаьтта тела 8 скважина. Царех МалгІабика райоперча № 84 йолча, Эльдароверча № 59, № 51 йолча кхаь скважино хІеж етташ деннен бийсаннеч 150—300 тонн мехкдаьтта лу.

Биъ бетта планах совгІа лаьккхад 185 эзар совгІа тонн мехкдаьттан 28 млн. кубометр попутин газа. Шоаьита еттаяь планаш кхоачашъю ерригача мехкдаьтта промыслови управленеша, къахьегамь овсарле планах лаьохІачул совгІа 3 процент лаккхъяьй, планах лаьрхІачул 0,6 процент лохагІа ба мехкдаьттан гаьеп цхьа тонн аккхарга дІабеда мах.

Пятилетка кхоалагІча шера къахьегама вахта толаме лелаю вай республика мехкдаьтта чакхдоахарашех мехкдаьтта химикашеи. «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешо 4 бетта планал совгІа дукхача маьха тайп - тайпара продукци еннай, цу заьхье дукхха бензинаш, дизельни доагор, фатагеяш, синтетически этилови спирт, фенол, ацетон, полиэтилен, кхыйола продукци.

Халкъа боахама Іалаьмате чІоагІа эшаш йол, уж продукташ дукхагІа йоахилга Іалашдьаь, керда мощностъаш болх бе ца а йолайолийташ, производствана интенсификаци яра чотах, керда техника юкъейоалхар, чуртах кхоачамен биззагІа пайда эшар бахьан долаш.

1968 шера 1-ча квартале бахча болха итогех «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллективана СССР Министрий Советеи ВЦСПС-ей карара кара тела ЦІе байракх а ахчан хьолхара премн а еннай.

Иззамо совгІат деннад Москверча хьалхь латтача предприятена дІадоладаь гІулакх хьал а лаьца, Кохч-

ХЬАЛХАРЧА МУГІАРАШКА

ПалгІайчене эгтара хьалха пятилетка чакхйоаль ха тІаккхачалехьа — 1970 шера 7 ноябре ахе шера план кхоачашъяра кхьа байрахк айъча КПСС XXIII съезда цІерагІча Грознески крекинг-завода коллективана.

ПРОМЫШЛЕННОСТА деррига доахьош дІаьо дегІадоалалара тІа-тІа дикагІча оагІонашка КПСС ЦК сентябрьски (1965 шера) Пленумо кийчъяьча экономически мероприятеша.

Керлача реформа оалангара дена хуыи экономикацара наькъа гІулакхаш, производства ерригача сферанка экономика чІоагІа айергІоза наькъаш даха доладаьа. ХІанз экономически лоархІамаш ду бухгалтераша, вадвоаккхаша, экономисташа дах ца Іеш, бригадай, учаболлоша, мастераша, бригадай, цехий кулгалхош а. Производствени таламаш дахьад дукха зеараш болча, партийни организацей деррига технико-экономически хьокхамаш дІахо лаккхелга Іалашдьаьча дукхза зеараш болча мехкдаьттахой, мехкдаьтта чакхдоахарий, химикий коллективо къахьегамен политически хьинар [illegible] къахьегар бахьан долаш. Шоай хьинар на кходеш къахьегарца вай Даьхен рузкъаш дебадеш мел барий цІераш аьха воалалургвац. Масала, хьаэнаргья вай «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене бурув деттача контореру нов. Х. А. Хамурзаева кулгалду бурув детта бригада. Хьалха деттача цу коллективо бурув тохара биъ бетта план 170,2 процент кхочашъяьй. Из хоастаде мугаргІоаьш гІулакх да!

Кхы вогІа бан болх: бурув деттача Карабулакски конторерча нов. Ю. М. Шкурат керте латтача бурув деттача бригада, бурув деттача Старогрозненски конторерча мастера нов. В. Ф. Попова кулгалдеча бурув деттача бригада, бурув деттача Терски конторерча нов. М. М. Слободенюка кулгалдеча бурув деттача бонгала коллективо.

«Іаьржа дошув» доахаршта юкъе доккхий толамаш даьхад нов. Ф. И. Щербакова («Старогрознефть» НПУ), Н. В. Шмелева («Малгобекнефть» НПУ), И. А. Калоева (Сунжанефть» НПУ) кулгалдеча мехкдаьтта доахеча участкашех бригадашех. «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка дикагІа лаьрхІай коллективаш: НГНПЗ № 21/1 йолча установка (нач-ка Р. Н. Ниркис), ГНПЗ № 40/1 йолча установка (нач-к Д. А. Горьковой), ГНПЗ № 3 йолча цеха (нач-к Г. Я. Хабашахалова), кхыбий.

Производства керрисата лоакьешка дикала хьокхамаш дІахо тоадара, продукцин ерригьаккха тохарех керда [illegible] хила деза, пятилетка кхоалагІа шу. Дика болх бушача хана балгайаккха боргІа химически комбината йоккхача коллективо бен бола болх. Технически процесса, прогрессивни химически процессаш юкъехкхахьаро, къаьст-къаьстача аппаратехи производственни звеньехи пайда дикагІа эцара лехийа каста духи дани бохх беча производствени совещанешка, экономически технически конференцешка, цехий юххьанцарча партийни организацешка.

Совещанешо конференцей рекомендацеш чакхйоахача чІоагІа къахьет инженераша-техникаша, производства новаторша, рационализатораша.

Цу тайпнара массе оагІорахьара къахьегарах хьаьинар гучадаьхь да. Ухх тІеххьарча хана химически комбинато хьалхашкахьа боккха гІа баьккхаб продукци дукхагІа арахецара гІулакха баькха ца Іеш, дикала хьокхамаш — хІаьта из къаьстта лоархІаме а да, — дикка тоадара гІулакха а.

ХІана доаккхаш дола ацетон, керточа лаьхьа, «А» маркагІа да, хІаьта фенол — лаккхерча сортагІа.

Вай химикаша хьокхамаш лакхдаьа цхьан реактораца-гидротаторашка синтетически этилови спирт даккхарга дІадоладича а иштта из доаккхара бараш а.

Грознески химикий продукци чІоагІа дика лоархІаш я вай мехка меттел, доазол нехьа а.

ЦХЬАБАКЪДА, мукІарал ве дезаш да, мехкдаьтта продуктай дикал чІоагІа лаккхъра мехкар вайцица хІанз а хина кхоачадеш ца яьхар. 1967 шу чакхдаьлаш пефтехІеспоздаве болх бе йолалийтача каталически реформинга установка 8—10 процент мара алсамдаьккхадаш октанови число 72 пункт а кхы лаккхагІа а долаш арахецар автобензин. 80 процент хІана дац автобензин хьалхагІа на дола товарни автобензин хьалхагІа а санна октанови число 66 пункт а йолаш лоьттаду потребителашта. ХІаьта дизельни доагор, кертерча лаьхье, ахини сортех лу.

Цудуьха мехкдаьтта продуктай дикал дІахо лакхъяра дешаш хьалхагІа а санна кертера долаш хус объединени заводий коллективашта. Цу гІулакха мел эшар долаш да. Цу гІулакха паччахьалхено ахча кхоаш, хІанзара керда установкаши оборудовани кхухьийт.

Ерригача кадраша кхетаде леза, Іилма-технически прогресс сихха дегІаухача хьалашка продукции наледени дикагІа, тешаметІа, ха йІалхагІа йолаш хилийтара лаькье дІадехарш тІа-тІа дукхагІа лехалуш хилар.

Мехкдаьтта промышленностерча кхоачамбоацарий хьамьехьа дувача хана мукІарал ве доагІа, «Грознефта» объединени, мехкдаьтта лохарий йоккха коллектив — инженераш, геологаш, бурувдеттараш — мехкдаьтта промышленни запасаш шера иттаьш млн. тоннал кІезигагІа йоалаш хІавьяхара деккхар кхоачаш дара гІулакха хІаьа а мекха хилар.

Мехкдаьтта хІара шера тІа-тІа лакхагІеа темпашца доахача хІанзарча хьалашка цун запасаш масеххшера тохал мара яц «Грознефта», хІаьта из дош ерригача общественности чІоагІа сагатдеш а да. Цунна лупеалеанна тІагІертта шоръаьнна аргьал геолого-тохкама балхий фронт.

Старогрозненски БергІанерей, Эльдаровера а Вазнесенскера а хьаькьелча тІеххьарча даненна мехкдаьтта [illegible] торонаш Іалашьяте йоккхий билла цІаьхка а бакъеш дийрах дукхайа а йолахьте а, хІанзалца вай дІахьаьча тохараш бурув тохара бозарамо кхоачашлаш хьалхашке еттаь диацар.

Бакъда, дІабахача биъ бетта бурув тохара план кхоачашъяьй «Грознефта» бурувдеттараша. Цхьабакъда, къахьегама кулгалдарех из вІаштІехьяр бокккарен боараи хІанз а лоха хилар, къахьегамен технологически дисциплина во вІаштІехьаьккха хилар бахьан долаш бурув деттача хІанз а дукха хул авареш, организационни гІулакхашта дукха еща яттан хул.

1968 шера биъ бетта ахьнах лоархІаьшц № 2 йола МалгІабикасен Старогрозненски шахт контора коллективаш.

Геологаша, бурувдеттараша, республика беррига мехкдаьттахошта хьалхашка доккхий бехктокхамен деккхараш латт мехкдаьтта геологи тохкама балхий фронт дІахо шоръяла дезаь.

УХХ шелаьгта мехкдаьтта кхоачашдара план кхоачашьхьахьаьхьа хинна Іап лоще ла къаьнаьл, иштта дІахо йолча хина а бе болх темпаше Іалашбара хьакъехьа а ла. Цу гІулакха лаар—тохкама кІоаргах чІагІнаькьчара бурув тохара деккхар [illegible] МагІенна кхоачашдента, мезозойски тІоанашкарий сохьа 6—7 эзар метр тахмар [illegible] кІоарга йа скважинаш сихагІа бурув теха йоахияга, геологотохкама балхий боарамаш хІана мердела, дукхагІа мехкдаьтта доаккха керда потенциа наьрлан совгІа лохагІа.

Цунна хулаьлеш боккхача хІанз «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене кертерча геолога В. Д. Галицина мифра поверхностна — мехкдаьтта коралара чІоаьба Проспектни хила тарлуш йоле Брагунски, Сунженски, ТиндІа контерча шаьвача хьалхаш тохкама бахкаш доладиа хьатьехьа.

Цхьа а цагІа латт мехкдаьтта промышленностьа дукха попутин газ боллаш къахьега деттабарах дола цхьа. СССР газ промышленноста Министерство гІимпІешьяча организацена болх бе хилар бахьан долаш мехкдаьтта промыслаш цийтъарен газах пайда эцара бола хІара шера чалхьанетІи халагІен хулаш боагІа, шера скважинаш боли бе болаккхийтарца алашна йоатеш йолча попутин газ алсам а йоакхаш.

Ухх шеоа 1 квартале хІанзаа йоагаьй 200 млн. куб. метр гарта газ, хІаьта хІана бІаьстан-ахьам задаяха кхы а дукхагІа йоагаргьа газ. Из Геттера мела дел газ хьагульяча чакхйоахаа, [illegible] ТІетІа гІулакхаш чакхдаьккхаш доаграш газа утилизаци яча, из мехкера мехкдаьтта химически бен а хьагульяра а чекхьяехен цІадаарша зеарашна хьожара а.

Мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьтта химически промышленноста предприятей къахьегамхошта толаме дІадоладеннад пятилетка кхоалагІа шу.

ХІара белхалочи, инженера, техника, ерригача партийни, профсоюзни, комсомольски организацей деккхар сеннах латт аьлча, из латт деррига производственни кхоачамаш каркагІбахаьрах, 1968 шера хьаннаш социалистически деккхараш хаьхал тоаьлза кхоачашдара уж тІадерзаварх.

П. ТОНКОНОГОВ.
КПСС обкомо мехкдаьттан химически промышленноста отдела заведующи.

Гудермесски районе «Дружба» совхоза механизатораш йол хьоахаш боахх. ХІанзале а аргІаш дахьа 100 тонн лаццернах.

Йол хьокхача тІехдика къахьет трактористана Джамаралиев Боро, Абуев Султана, шофера Байбатырон Ахьмада, аргІаш деча Солтахмалов Вауга, Эльдербаев СаІид-Ахьмада, кхыбарайа а.

СУРТА ТІА: «Дружба» совхозе моллагІча отделене йол хьоахаш дІакъ.

Н. Небесский сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ФРАНЦИ: МИЛЛИОНАША ЗАБАСТОВКАШ Ю

Болхлошеи гІуллакхерча нахех предприятеш, учреждени дІа а дукъцаш еча забастовкаша экономика керда доархІамбола секторш чулацай. Цхьайолча даннеша ахачох, забастовкаш еш 8 миллион саг ва. Духхьал цхьан парижски промышленни районе забастовкаш еш миллион совгІа саг ва.

Беррига чаьхкара гІулакхаш практически саьйцад. ЭгІазьяхача Францера сурт отталеш йола массехк штрих а ерзи. Буланъ — Вий сени пригорад. Сталинграда набережни, «Рено» аха автомобилаш и заводаш: предприяте а хьалаш тоадар, профсоюзни паргІатокаш хьесаш шоаш хьар тьал а доацан, болхлоша дІакхайкаьй отгаьшь ха йоаца забастовка.

Гаврски порт: сехкан цхьаккха а кема наькъа даланзар.

Парижски аэропорт Орли: самолета тІа нах тІахоашаш бола кайни самолетага хьешаш нах багІа ца хьасаьоастаде металлически рйешка чІекъа а теза дІакъьйна я.

Парижски биржа — доккхача капитала «финансови храмо»: бу бола «хаьна сопабаьб».

Мехкя эгтара йоккхагІйола промышленни центр йолча Мерт-и-Мозель къача департаменте духхьал цхьа завод мара болх беш яц, ерригаш а вошаш кІакъайла а, царех кхагІьераш болхлоша дІалийцай.

Бакъ: Франце кхыча университетски центрашка а санна, образоване системана демократически реформа яра наькъал еш йола дискуссеш дІахо а хьош, студентоша дІалийцай декара помещенеш.

БІаоччача кІиргІа а саьнна, сатийна а бІубенна а хилара белгала за французски къахьегамхой гІулакхаш. Ухх тІеххьарча деношка дукхача политически профсоюзни организацешна тІаьхехар бехктокхаме йоацача элементий оагІонгахьара, хІаьта дукхагІча хана, цаІ де дагахь вах кхерабени порадаш йоахаш болча наькъа оагІонгахьара хиза тарлу провокацеш ма хилийтара. Сехкан «Юманите» яхача газето аьх тІахьейхар болхлой классе мехка беррига къахьегамхойи фийла хилара.

Самодийначахь сарахь фашистски наьлочий групп «Юманите» редакци чуйоача эдмена хьаяхамка, йоккхача бульварашка «демонстраци» йир. Цхьабакъда, из масла демонстраци чуха йоллийн парижанаша.

Ухх деношка бахача нахах цхьайолча даькъала юкъе кхерабехна хабараш дува мехкара кхачаш, хидаьна даргІоанча предметий запасаш чехка кІоачалуш латт, кхаш. Магазинашка, банкай кассашка цхьаьйолча очередаш эттай [illegible] дІахийцадий.

Хьалха хиннарех эргаш хІанзарча боламе йола кьовсама сабаре чІоагІа хьалданар дукхъа къахьегамхоша сонавна, забастовкаш дІахо а хьош, бахача наха эша кхачан продуктах, эгтара хьалха наьхи шуреж, хинаннаха кургІолаш Іалашъе.

Эгтара лоархІам болчарех цаІ а хиина Франце историй юкъе гІфтйола забастовка йоккхагІа хулий а яржаш а латт. Къахьегама Франце лелалеча хьинар хоча гІулакхашца, правительствоах ца тешаш хилара резолюцие хьакъехьа кхаман [illegible] чІоагІа къуьсаш хиларо гучаяьккхар хІанзарча режима кризисе еррига а кІоаргах. Цар хьакъехкар халкъа дукха нах правительства политика форманна чулоацаш а, доккхача капитала гІулакх деш латтача личи Іаьдала режима духьал хилар.

КХАРАМЗЛЕН СОВЕТЕ

НЬЮ-ЙОРК, 23 май (ТАСС). Совета Кхерамзлен Совето [illegible] Іарбий Иерусалим [illegible] тІаьхьайхар гІертсига хилама а тІайоагІача хана уж тайпа гІулакхаш ца дарха.

ТІайлача резолюцешо цІа Совето йоах, массе а тайпа административни законодательни гІулакхаш, церна дІалийнача лаьтанта экспроприаци яр а йолаш, юридически ца доагІа лорхІ. Совето цІаькха а аьлар тІешта территореш хьойоаккара [illegible].

Совета чІоагІа духьал я израильски агрессорах хьалдоалам йола Цхьанакхийта ШтатаШ. США векала Голдберга хьалхаш тиганар проекта икъабахь бола «Гарарта» [illegible] дзхьал хола гІулакха ца лелаедар «массе а оагІонга» къайкаш бахь тІахьеоаш. Цу тайпара Голдберг гІертара агрессех хьахнинар бахьан Израиль бола бохх агресси тІаттавар а бе.

США векало кхьааа голосованеча хана вагьа ца лелдаш [illegible] Совета дукха а дукхагІча членашка — 13 векала — хьаллаьхар резолюци.

Вай доттагІий болча

ВЕНГРИ

[illegible] 240 [illegible]

[illegible]

БОЛГАРИ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ЧЕХОСЛОВАКИ

[illegible]

[illegible]

[illegible] (ТАСС).

ЭКСТРЕМИСТИЙ ЭХЬ ДОВР

ЛОНДОН, 23 май (ТАСС). Иерусалима пуши халгъаита юкъера ставуе дувайра дукхьал лаьха гІулакхаш на леладара тІаьхехаш ООН-а Кхерамзлен Совето аьча резолюце кхар зеаглаш Израило. Рейтер яхача агентства Иерусалимерча корреспондента бІеча доннах, селхан из аьнгал Израила кхача мехкашкдоча гІулакхий министра Абба Эбана.

Израиль ла соццаш Иерусалим дІалаца гІертам хилар хоашхьа лоархІаш йола резолюци тІайийна селхан ООН-а Кхерамзлен Совето.

Израильски керайоацоне а иштта цхьаьнхха тераал на деш йоах. Израиле кхоачашъеоагІьаь Кхерамзлен Совета резолюци. «Резолюци цхьанна а хІамакна пайдана яц тха мІакккха а Иерусалимерча дІагІоьт ца хилча», йоах «Едиот Ахроно» яхача газето.

ИОРДАНИ. Израильски бІуласа дІахо а довнаш ду доазошкарча районашкарча нах бахача моттигашта. Израильски агрессоршна еттача топаша боабу мьеарша бахаш нах тІа-тІа дукхагІа хул.

СУРТА ТІА: Иордане кьилбаседехье улла йоахань Кисейи яха юрт.

В. Уронова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАЙЛАГІА ОТТАЯЬЧА ИОРДОНА КІАЛ

БОНН. (ТАСС). ДПА агентства боча хоамагІа, рейнски столице обо даьна федеральни совета къайлагІара заседани хилар кишлер Кизингер а волаш. Цу заседане хьакъехьа мо барра бехь цхьаккха хоам бац.

Цхьабакъда, Бонна политически гІозараштa хетачогІа, бундестаге чоезвычайни законодательства проект юшарош дувзадена хоача декх цишта хетаь яр заседам. Хоьш ма дарра, чрезвычайни конституце статьяех цхьанне тІа да Малхбузен Германе гІайттача демократически низашта дукьала бундесвера бІунех пайда эцалга. Цунна дувзадена ухх шера хивара беттехь а бундесвера ерригача подразделенешка дІадахьийтадар «чІоагІа къайлагІа дахьния тІагІолла даь йоазув а долаш дола документ. Цу документага хьежа дийнахьа а бус а даим тІема кийча долаш латт къаьстта хьахенашча малхбузенгермански эскара доакъош. ХІаьта вІалла дукха хо а йоацаш ФРГ-е бундесвера бІунай учений хилар айлабелате бохча санйехьа демонстрацеш митингаш дехкайра приемаш маьреш.

ДОТТАГІЛЕН ВОШАЛЕН ИОВКЪА

РОВНО, 23 май. (ТАСС). Московски Кремлера Прамски Граде кхаьчанна йолача эстафетана юкъе даькъадоацараш Ровенщина лаьтта кхаьчар.

ДоттагІленом вежаралом бакийтарашка моаршал хатта Ровенщина городайи юртий улицашка арабаьнараша юкъе кІеаите башар Поагамукъайовхкахш хиннараш. Чехословаке лаьлерча совгІатий завалеш, цун горовий сийлен граждани.

Ровно керттерча майдане. В. И. Ленина цІерагІча памятника хьалхашка митинг хилар. Къамьалаш лаьраша хийцар советски чехословакски доттагІленах.

Кхоана ровенски спортсменаша ширача Львове хьорга эстафета.

ФРАНЦЕ МИНИСТРИЙ СОВЕТА ЗАСЕДАНИ

ПАРИЖ, 23 май. (ТАСС). Селхан Елисейски дворецe президента де Голле председательал а деш министрий совета заседани хилар мехка чухьара делача политически гІулакханта хетаь.

Заседани йисте ма яьлинге а журналисташна вІашагІкхийттача информаце министра Жорж Госса хоам бир, дукха за йоацаш Парижe хиннача демонстрацешка дакъа лаьцах полице лийцараьта амнисти яра йолча законопроекта тексат чІоагІаьяьй тахан хиннача министрий совета заседане, аьнна. Из тайпа амнисти лурга дІалело — мехка дукхача политически профессиональни организацешна а цу даькъе французски коммунистически парте а [illegible] [illegible] мехка бахача къовсам лоцучаш паІ а хилча дІаэттал [illegible].

Амнистех йола законопроект хьажийта правительствога дІачуешара юстице министра, хІаьта кханнехьа а парламента шина палатага чІоагІъйита дІачулургІолаш а из Къамаш собранега республика сенатега.

ПХЕ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Ухх шера «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллективана хьалхашка деттараш чІоагІа бехктокхаме деккхараш да. Уж ханал хьалхе кхоачашдара оарцагІбьннаб мехкдаьттахой. Мехкдаьтта даккхара пхе бетта план 19-ча мае кхоачашъяьй цо. Ер бутт боллехьа ухх юкъедисача деношка планал совгІа доаккхарга 86 эзар тонн «Іаьржа дошув», хІаьта мехкдаьттаца хьайоагІа газ — 4 миллион совгІа кубически метр.

ДІадахача шера хьалхарча пхе бетта доаккхаш хинначул 33,1 процент дукхагІа да хьадоаккха мехкдаьттен газе. пох мехкдаьтта даккхар 37,2 процента газ яккхар 11 процента лаккхьенай. Къахьегама овсарле соаьха пхе бетта хиннача 32,2 процент лаккхьенай ухх шера. Духхьал дІабахача биъ бетта паччахьалкхенна тха коллективо планал совгІа бахь пайда 721 эзар сом да.

Уж къахьегама толамаш доахча социалистически ахье хьалхара моттиг дьаккхай пхе бетта план 110,9 процент кхоачашъяьча Е. М. Данилец керте латтача моллагІча промысла коллективо. ХІаьта моллагІа моттиг дьаккхай В. Т. Милозерова кулгалдеча пхьоалагІча промысла мехкдаьттахоша.

Е. ИВАНИНА.
«Горскнефть» НПУ планови отдела начальник.

ДУВЛА ТХАНЦИГА ДЕША

Советски Іаьдал еттача хана В. И. Ленина белгалдаьхад: «ХІанз вай керттера политика хила еза паччахьалкхе экономически хьалхьер...».

Вахьча на вахьет кхоачаш а деш вай парте дикха маІан долаш дерзИ халкъа боахамь экономически кулгалдар.

1933 шера 18 мае г. Грозне хьабийлар Къилбаседа-Кавказски крайхьаний планово-экономически техникум. Техникумо кийчбора Къилбаседа-Кавказски края а Союза а предприятешка болх бергбоа плановикаш-экономисташ. 35 шера 2700 специалист кийчваьв техникумо.

1960 шера статистически дешаш цІи тиллар техникумах. 1962 шера дена техникуче хьайкилдий керда отделени — учетаи вычислительни балхашта механизаци яра отделения. Цо кийчбу учета механизаци яра техникаш. 1966 шера 1-ча июле дукхьаша специалисташ арахийцар цу отделене.

Тха техникума коллективо доккхал а деш дика къахьегаш ба на йисте а а лаьаи а, ерригача Советски Союза болх ъьккха, цул хIа-са бахь, цун выпускникаш.

Техникуме дешара процесс юкъара а деІархошта идейно-политически кхетам бадара. Общественни кхетам — политэкономи, обществоведени, исаоп Іомадекта дІахха луъведени, метод Іомадекта дІахха луъзаленна да практица а. Цо тха кагирхошка торо хулийт шоай сакхетам юкъейоалхара вІаштІехьбахха КагирхошкагІа а чІоагІа а чІоагІа йийла тІаухийнна КПСС Програмна, парте тІаІдаь КПСС-с XXIII съезда, ЦК Пленумий решенеш.

Дукхача къамех: оьрсех, нохчех, гІалгІаех, украинцех, эрмалех, дагестанцех, кхычарех бола нах ба техникуме дена багІараш. ТІагІертта чІоагІа къахьет кагирхоша. Дешара кхеташ хилар шерагара шерагІа лакхха догІа.

ХІана техникуме дена багІарий 16 группа я, 437 дешархо юкъе а ю. Техникуме 396 комсомолец ва. Кагирхой белаеш дена тІулакхаш вІаштІехьдоахар и комсомола комитета секретарь преподаватель Сухорукова Г. И. Уккала беррига а болх чакхбоах «Цкъа а даза, болх а бе Ленина тайпара» яха дешИ а йолаш.

Преподавателий коллективо доала а хІана цу дешархошка толамагІча тайнара хьалеш вІаккхачийтара, царна шоай професси йовзийтара. Хьалха счетни техника кабинете айхха арифмометраш массаьа а йолаш хинна конторски счеташ мара яцар. ХІана счетни техника кабинете я: счетноперфорационни машинаш, счетновычислительни машинаш, перфораташ, табулятор, фактурни машинаш, сортировочни машин, ахкта. Ерригга а цу тайпара бола 48 машина а ухха. Керда машинаш а кабинете кхоачаргІйолаш. Иэнь бетта хьадаргІолаш а 18 импортни машина.

Кабинете болх бепг а вычислительни техника хьакъехьара кружок. Цун бапко дешархошта ковкъестал ду вычислительни машинаш тІа болх бе дикагІа Іомийола. Йолаш а дешархошта эша библиотека а. Цу чу за 10800 книжка, цар лаьхье: специальни предметех лаьца дукха 6800 книжка, художественни 3000 книжка, кхыдараш 1000 книжка а долаш. Преподавателана а опыт йолча библиотекаш заведующе Г. А. Кудикова а ма-гарпа хьаит йолча хана цу чура къарша йоь а эшаш дола книжка.

Спорт дукхадеш ба тха техникуме дешархой. Техникума физрукa В. Ф. Володинен физвоспитане преподавателa В. Г. Султановн да а хыш дашь вІаштІехьбоах спортини болх. Соаьха дена спартакиадаш чалхьаха боадеенай техникуме.

Тха техникума дешархойи преподавателий коллективо яь доаттаа Ростовски учета механизаце техникума коллективана специалисташ кийчбар дикагІа тоадара деша хьакъехьа.

1966 шера РСФСР ЦСУ дешара заведеней отдело плана юкъедихьад г. Грозне керда дешара комплекс хьальелга, цунга 682,6 эзар сом а дохийтарсоаш. Комплекса юкъейоагІа: дешара корпус — 600 дешархочо даьрхІа 4-ааа вІаштІарьль цІенош, 261 сага хьархІа 4-ааа вІаштІарьль общежити, 600 дешархочоа лаьрхІа 3-ааа вІаштІарьль дешара-производственни мастерскеш, спортини стадион. Из хьалхе 2,2 гектар йола участок къоастаьй № 1 йолча Микрорайоне къулбехьарча лаькъе. Техникум хьальелга чакхдоахк Грозпромстрой треста СМУ-12.

ХІанз 4-ааа вІаштІарьль дешара корпус хьалхетта а аьнна тхеь чулаш латт, касйта чура балхош дола дургдолаш да. Из эксплуатаце дІалаза еза 1968 шера декабре. 1968 шера хьалъергья общежити, дешара-производственни мастерскеш, 1970 шера — спорткомплекс. Спорткомплекса юкъейоагІа шорала 18 метр йоахалла 36 метр йола спортивни зали еш цу бассейни.

ХІанз преподавателий коллективо йоккха терко и кердача здане чура кабинетанта еша оборудовани Іедалшъхара. ХІанзалехьа а эшлай мебель — истолаш, гІандаш, шкафаш. Ийеш латт станокаш а машинаш а.

Н. САРИНСОВА.
Учета механизаци техникума директор.

ТХА КХОАЛАГІА ДОТТАГІА

ДУВЦАР

ХІАНЗ дахача аьхки дар из, тха юрта. Вайна гуш долча лоамашта кІел ул тхо даха юрт. Аьхки-м цуа хозагІа цхьаькха мотт ма хулий-хьогІ! Тхо наггахьа мара дийнахь чу а хагІаш шагІа. Сон ІалиханИ цхьадолча денощка хьуна гІа ух, хІаьта дукхагІа йола ха Іам тІа йоаккх ваха, тхоаш санна долча ккыча бераща. Цига чІоагІа сакъердаме я. Тха классера бераш а хул цига.

...Ду дийнахь а дар тхо Іам тІа а хиина чудоагІаш. Делкъа ханна дао из. ШІайха яр ард. Цудухьа моах а денна доагІар тхо.

Тха шІенна гаьна доалцаш дар из. КІоарга ор дий, тха юрта юкъе доалла, цунна йисте. ЙІаккхалх баге а гІотталь, хоза сийлен Іаьржен бедаргаш а йоалл цхьа кхокх багІар ора йисте. Сона бийра из бІарга.

— Хьажал, — аьлар аз ІалиханагІа, — ма хоза ба из кхокх. Хьалаца безар из.

— Йоацалургбац вайна. Хоза ба-м ба из.

Тхо гарга ме гІоре кхокх дІаудаш мара гІотташ бацар.

— Хьажал, — аьлар Іалихана — тхьам бийна ба-нх из.

Лаьтта Іотехкар цун тхьам. Хала из ший букъа тІа хьалгІа а тесса шІабада болар кхокх. Бакъда, гаьна баналехьа юха а чухь са доацаш Іоболар тхьам.

Со тІехьа ведар кхокха. Сох мичахьа гІерташ ор чу йоархІашта юкъе кийккхар из. ХІаьта а сона корабар. ТеІбба багІар из, сона ме на гуш санна виттий кІоттарга кІал. Шортта, цун тхьам лозабар ккераш, хьальнар аз кхокх. Из гарре эгабора. Сох ккераш эгтабенна хургбар-кх из. Сона на луш доттаглора цун дегІ са кулгашка.

— Миштаб ер? — аьнна тІаведар сона Іалихан.

— Хьажал, — аьлар аз.

Сона йовзацар сай оаз. Геттара чІоагІа йІайха яле а шІаьхха шелал тІаера сона. Хьахийтар кхокхах. Из хІона а урзара согахь а хьежаш, «Хьа кара ла-кх са вахар» аьаш санна эгабора.

— Хьона ба ер, Іалихан, безий хьона, — аьлар аз. Сона магацар из бе боалхабе, хІаьта шІахийцача мича гІоргбар из ший бийлача тхьамаца.

— А, — аьлар Іалихана шийна из беззашехьа, — хьо ва из дьлар, хьайна бита. Нагахьа хьо рьльза ве ле шиина а цхьан тергла вай цунна даа хІама.

— Мегаргда хІаьта. Аз чухьоргбер.

Шортта цун тхьам лозабар ккераш сайна тІаювхача майна чухахьа че а белла чубера аз кхокх. ШІагІа Мурад вар. Из сох воккхагІа воллаш ва. Аз шийта кхокх дІахьехкача це аьлар: «Таханарчоа шагІа дІацеца из, кхоапа из чубелла хьанка ергьа вай. Оаркхиата чу аз шийчун делча из малхенар кхокле. Ший вІок хила Іочу Іеттача а хьеалламар. Из веца болга а хоаш кІоргианта хьунка бод бера аз кхокха. Вож, са даарах ца башаш ме мара, ІотІахоацаш бацар. Из ме цхьаь а бета са араваьлар шагІара. Цхьа ха [illegible] вача гІолха са норах чухьежача хий малаш боалар кхокх. Из ккерабалар ккераш со ювхаваьлар.

ШоллагІча дийнахь Мурада ме цхьхача тайпара аьшка йир кхокха. Хоза хиинар аьшка. КІалхара уж хахчан дар пун. ОагІеш цхарала вар. Цу чу-м хукхха а хоадаргдар кхокхарч — шиь, кхокх. ЗІамигга ийІаг а яр пун. Ший аьшка чу а хоабаь шагІара арабаьнихар из кхокх. Цунна сагота хетар ккерар со массала а шагІа баргІаш.

АЛИХАН а хупар соца массаза а аз пун даа хІама луш а хий оттадеш а сона повкъостал деш. Оаха кІа тохар кхоьханна дац. Хьажкхоа аьтта уж пун хьаьшарга ахар [illegible]. Тхьан тоалуш боагІар. Цунна чо хиннача кІомарг мара хилдалаш. ХІаьта а бокъонца бийраа баьннабацар.

Цхьан дийнахь тхоаш лийча чудоагІаш отара бала тІа дьлар тхо. Цига хеттар тІехьхьаьча денощка тха аьшка. НиІ хьо а биилла са кхокх хьалаца воаллаш бІаргабийра сона аьшка улга тІа улла хьажкІа фийг. Мурадаш Іалиханаш мара хадар, тха кхокх отара бала тІа болга. «Мала чина веза-чем укхаьнна хьажкІаш тайсар», аьнна хотавелар сона.

— Іалихан, вай ІуйранІна хилча гІона кху хинавал хьо ухкавал?

— А, хІама хета Іа?

— Хьажа, цхьанне хьажкІаш тайсай ухханна. ГоІ хьона дІа улла фийг.

— Со-м хиинавац. Мураага хаттал. Мурад а хадар хьажкІаш тайсар.

ШоллагІча дийнахь со сонавалча раже хаьттар сога.

— Сайсара ара битабар Іа хьай кхокх?

— ХІаьа. Хьо-м а ма наший цунна хьажкІаш ахкар?

— Ян дьаьра. Сона сенах хоара Іа из мача лечкъабабаь. Тахан ІуйранІна со вай етт хІалалла отар долчахьа дІатІа болаш ше кхокх гІеттар вай батІа тІара, соз кхьакха. Уж гІайгнача дехкьа хІама дао ше хзар бехаш. Сона-м хьахийтар цхх, тутмахт санна Іо чубоалабабеш.

— [illegible] дайта боаар дІахийта аз Іалихана.

— Ер тІа ма а долхаш хьаша вай уж млазоагІий. Нагахьа вай цхьаьхха лоаце миттиг сагот доргацар вайча а.

Со рьаьа хилар. Дукха дааьтІар тхо шІеи тІехьаьнна лечкъа. Мачкьара боагІа ца хоиш хІагутабаьлар ши кхокх. Геббаш тхоай лоамета тІа а даха тхо отара бала тІа хьал тІа долхаш аьха ду тоташ дІ[illegible] гІеттар ши кхокх.

Яьнка чу хьажача сона бІаргадайра цхьа нІаьнан баскнйн. Аз хиотадир тхоай кхокханна даа хІама ишуьйош хиннар уж ши кхокх болга.

Цул тІехьагІа аттех ма дьаьр. Тха кхокх тиьхам бийра хІама хьелуш бар. Тхо доагІаш бІаргадайча из хьесталуш, ший аьшка чура арабалав гІерташ хьувзар. Цхьа аз Іалиханага аьлар. Со дІахоца воала вай тхох, хІаьх из ккерацар тхох. Ве беллача а хьалха санна ккераш эгабацар. Аз аьшка хьальстача ара ца а боалаш багІар из. ТІаккха хьаара а баьннха аз ше дІахийцача букъ билла юртах арабахар из. Цуншара къасташ хала дале а сона дика хетар из бийраа а, цунна дарба, гІулакх дьар со воллаш а.

АУШЕВ Мухьмад-Гирей,
пединститута студент.

ХІАМА ХА ЛОВРАШТА

ДАРБА ДОАЛА... ЮВ ТОХАР

Ноккхара моза ма тохар ккерана доаий-хьогІ? ХІаьта ноккхара моза «карагІонибе» йиш боалій-хьогІ?

Ноккхара мозий карагІонадуургахан. Царна моай яа воаляш. ХІаьта нагахьа санна катоаш хиача цхьаькхе а бе-башка возаза ораш а етт нар. Царна катоаш хул хьаьара, корта бохоча маларий, лухей, олекоаша хьакаш а, хІаьта иштта чІоагІа дІо[illegible] хьоахарах а. Ноккхара мозах е наза а е из хІама лостаьь хІабанкха йиш хилац. Нагахьа санна кхх катоаш хоаш хьойча, из дІа а къайла, Іийне вахар гІойлагІа да.

Ноккхарий мозо ю теха моттиг цу сахьате ест, хІаьта из лостам па дуваш кхо ди а довкх. Цхьабакъда, сага организм ноккхарий мозий доькъагга нистха дІаІаш, тІаккха цунна хухьале е пи в бал цунга. Цудухьа ноккхарий маладаьрашта, массаза а ххар мо, лостамаш хилац.

Ноккхара мозий доьхаш чІоагІа дагІа хелуш ха. Цхьабакъда, моадах боалхаш кІезгача боараше из вай [illegible] чулоара зо деш [illegible] соогІа, вайле а бу. Хьалхха [illegible] дукха эчча хьалха доаз дарбина ловрІеш за [illegible]. Мозалорка [illegible] кака, массаза а хаза мо, ачаш хилап. Цамогаш хилара болгаломеш цунха а сорам бийтача мара хулац из.

«МАЬЛХА КЛИМАТ»

А. Н. Воейкова цІерагІча Картерча геофизически обсерваторе Іалнакхошта гучадаьккха мара корта маьлхагара боагІа йІоаша Ленинграда районе ассигнованы хилар. ТІехьарча шопатохе етт мера 60 [illegible] сомъаьлланой из. Цуша цхьан хчина Крайне Кавказа мара корте Іочууха, маьлха радиши кІоагауш боагІа.

МАСС ШУ ДА ГРАНИТА?

Дукхача хана деш дуки тІарча дорригча учебникаш тІа етдеш: моицад Лаьттан тІерча игара шиаргІча лоаман верший хьене ха ше киланорх шу хилар. Дукха ха бовцаш советски ІалмахоІша гучаьяккхай Кольски ахгІайреи шиьмоттигерча лаьгера Іоа гІабаьна латтача лоамин чиарий пьайес: гранито-гнейсан хьатайтан моан хьатина моа ло в. Цифра дикка йокха хиннай — уж лоролин хьахантой кноганза мама хьа-хилла.

ТІЕХДАЬЛНА ЧІОАГІА ХІАМА ХОЛУШ ХИЛАР

Боавеш хьакаккхах кхьайоле салоавха хІамаш манналла чІоагІа хІама холуш хилар. ТІехьаьне чІоагІа нашиа хІама холуш хилара механизмашка моттиргаш тьахашка мотталдаьх ІалнакхоштІа. Лахьа холата йоя а граиуса теорагІа хаьа нама а температура хувилар. Цхьаьолча чІахьарчата гучабоал вестира [illegible] маттийг доалла хьаж йоагІача хІаман бІаь маьлчарлаагІа дола дарьа. Из за Аральски форда йоашна тІехь йоагІача чІамаш тхьаь етт греми хоалара кисса. Вурдеанай (фусалагІай) тропически тайпаша, ультразвукьх пайда а ийбах чура бое мета чкъара бола моттиг «белгаль».

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ШОАТТАДЕН ОАГІУВ

ЭСА ЙИСТЕ

КерагІІньпкача Эса мий йоргдех, кхевет хобтвеаш дІаотта тайгІеш цххьаш а хулаш аргІтух. Цунна йисте хьо Іохайча са кІау.

Гохахьа хьун лоамаш а волаш мух болча дийнахьа сатийна хул ухказа.

Иштта хоза моттиг цорапий Сунжерча колхазхошта Первомайскора кІезагІа хьал нагІа ваьнача. Эса йисте. Дукхача хана дей боовен а из ухказарча маха. ВІаьсти, аьнний ноллагІа шІей оевеча хана сакъерда шига бохх суннецаш шоай даарамалар а няпе.

ХІанз ших боаш ухказарча волхазашка. Ицьягнаш шоай хьунагІара «фусам» а. Массане аьча а доацаш из моттиг тойяра аьча шІамагІетахар цар укх шора.

ХІоане чу бархІ-бархІ кабинет а болаш кІеча кирпичнах метта кхо шІа твагІнахад ухказа. Касута шоай кІорош мукъа хола ши дни ши бийсан а дахкха ухкина ала мана бехьа колхазхой.

Тхо шига хиначха дома тховнаш токар, чевиш хьехаш безхаш ухказарча СМУ-на гІомдаьнъ[illegible]. Сихбоахабар уж.

«Май чакхбаналехьа аьхар кхаьнаш хьаьнда гІоег уж. — Боаха цар бригадира Шальгин Борис Мерпаловичча, мохь тІоа хьаман дІа я довкхаш. — Шин-ала дийнахь бе боа болх цхьаьн вийнахь бу аха: колхозашна ухказа [illegible] доаккхаргдола сахьат лоархІаме да».

ХІахзохьа я шоай сакІча Шоанах «Лоамаш фо» аьнна поэтически цІи хилдай суннецишина.

Иштта салаІа моттиг [illegible] аьнна шоаншта тьалоамшма [illegible] стан хьалхача денощка аьна а [illegible] «Лоамаш фещ» хьалхашка цхьа гекмар хилкал довча-эьлтІа хьона бІаьрш дІалоІІаш ухказарча дошархошта.

— Кхьачахьа гаьнне дІа сокхачух салаІа. — [illegible] ухказа бохача маха. гІаш кхоссал мана гаам йоацаш тхоай мургот тха дарча.

Хьакхе тхо, хІана санна хаа ло моттиг тоайей, цкх боккъонна боза тІерот хила а дукха мох хьаьх.

М. НАРАЕВ.

ПАЙДАНЕ ХЬЕХАМАШ

БІаьсти шІоаргІа хул веществий хувцам (обмен веществ), сага витаминаш дукхагІа эшаш хул. Цхьабакъда, хІаьта а баьцаддарашт соми цу хена кІезига хул. Цудухьа да-кх кхача кийбеча дена цунах мозупла шІоангІа витаминаш дІаювлийта гІерта деза эшар.

Коартолаш С яха витамин йоаздаш боацаш мара яллац. Из витамин хила эшаш я, цудухьа коартол шІеньачул тІехьагІа дукха хила уллаш агІаш, хІаьта ккхенхьачул тІехьагІа а из ккийкха хий дІа а ца кхоссаш, супах дІатоха деза.

ДукагІа келаш яше ала кебу (юкъера вола а тІехьа), нетуральни соком малалаш. Кхьагта а пайдана я томатин сок. Цунах А яха витамин дикка дукха йоала. Морковках а кІезига яллац из витамин.

Баьцаддараш сирдаьнгаш чу а пхьагІа чу ккокхадар дикагІа да, из пхьагІа сир талханза (дІадуланза) хила еза.

Кхокхадаь баьцаддараш уж ккийкхача хила ехийта йиш яц, хІана аьнча тІаккха уж хий чу а деле, чем боацаш хул. Бос бола кабуц мара яц кІезиг-дукха шо ккийкхача хила яллийта мегаргйоаш, вож дерриге баьцаддараш ккийкхачул тІехьагІа хилара яьа а даьха, Іовдалургдолча хІаман чу дахка деза.

МОСКВА. Софе хургдолча кагирхойи студентийи Дерригдуьнеи IX фестивале кийчълла доаленнай Молдаве дикагІа дола художественни самодеятельноста коллективаш. Царна юкъе а города Кишинева кагирхой Шен «Мэрцишор» яха халхарий ансамбль. Ансамбла артисташта — волхошта, студенташта, гІулакхерча нахагІадбаха тІопраш диттар Москве, Одессе, Казахстане, Кавказа Іаьрхача форда йисте. Молдавски «Мэрцишор» хьывга дола дов гІолдоаха искусство дІавай Малин Гешели зрителашта.

СУРТА ТІА: «Мэрцишор» яхача ансамбла ду молдавски «Кадынжа» яха халхар.

В. Мусаельяна сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА БАГАХБУВЦАМЦАРА

СОХ ЦА ТЕШАШ...

Цхьа Цагенагара хьаме [illegible] вир оха вахов цун паахе.

— Дьара вир цІагІа-м яц, — аьннад Цагена.

Леапахо моара аре а веналехьа Іаьхай вир. Юха а вийраа веалехачо шийх бехи бьанкхача, ший кІа кІай моди хьан а пхьаьа аьннад Цагена:

— Дьалахь сох ца а теша вирах хІама теш хьо?—

* * *

САГОТ МА ДЕ ІА...

— Дади, лемаз хІама дац Іа, марка хІама ккебаш Іа?—аьннад, йожа цхьан воІо ший дьга.

— Кхьаьни — аьхад дас, — Іа хьай дьнка тІабули бехи, аз сай дьнна бехнар, ма ший дьана бихлаб, иштта хьайгагІа ер-и сагот ма де Іа: дуне-м дуна да».

* * *

ШО НЬОНАХИЙ ДАХАИДА...

Новньа воал саг шІамагІетааш вокхарча шош ньонахча тІахьаьхоа.

— ХІана нет шо шІашагІа, фур ваш хьуве, — аьнна хьаттар хьаттІахенача.

— Укхе хІана ди до айвбахь, из бийса я ах. Из кьувеш шІашагІает тха. Іа фу ях цунах,— аьннад цхьана.

— Шо ньонахий дахайда, со кийна моттиган мо ла вахш, — аьнна ваха воа, царна юкъе тоам хургбоацийта а хайна.

* * *

ХІАНЗ МА ЯРСТА А Я...

— Да вела шун дьвлахь, тхьоара ваха маче хале бІаргех хенний а дьь ла ярий шо, хІанз ма ярстай шо, — аьннад Бувтіа тоаенна хьахкарч бІаргайначча гІалгІача.

* * *

БЕРЗА ККЕЛ...

— Берза устагІа бъаб ах, — аьнна писстелга даткъа [illegible]

— Берза ккел яц оаха, — аьннад пиестела.

— Мискачааннн кІалбисараш тан ккел а-м гоаза тха юрта а вер, — аьхад доколарча.

* * *

ХЬАЙНА ЛОЙЯ

Молла Іерханиг дьвлча, — вахаьва хьа, — аьннад Цагена.

— Вахаьва хьа а, хьа дар шагІа мел ово а, иштта хьа фу гІулакх да, Цаген, со вахархь, — моп денмад цхьан хІаман агІазавхача мояла.

— Айл, цу тІа дьинадово-м, хьай [illegible] а хьай дьь-дос а вугалав хьо, аэм хьайна лойя мела яхь, аьннад Цагена.

Плеазаьо Мальсагов Абе.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІеллен Грозны Вочеан а боацаш, хувцалун мархаш хургьа, наккбоалехьара эхьарчоа ламІа а болаш, тІаккхьа тІехьпьхІа а хьейдаш нух хургьа, саразье дорнаш районашка дон начча хана лийа долхаргда, из къувккьргаш 24—28 градусе йІовхал хургьа.

26-чеи 27-чеи маьс хувцалун мархаш хургьа, даьх тІехьхьча юкъагІа цхьайолча моттигашка эндашка хана догІа долхаргда, дикъувцтьарга, тай-тайпарча оагІонашхахьара цкъарча давлга а болш, тІаккха гІаьтхьа а хьоахаш мух хургьа, бийсашка 11—16 градусе эзнадьнта 25—30 градуси йІовхал хургьа.

Метеостанци.

ФУТБОЛ ДОТТАГІЛЕН МАТЧ

Самарджидза Грознерча Орджоникидзе цІерагІча стадионе шоай доттагІален матч дІайаьлар «А» класса тьаьнарча группе лаьвча Ростоввьча «СКА»-ш Грознерча «Терека» футболом командаш. Ловзар дІадоладьне хьаьший командайра футболистий чутакар гІерташ хьийбор вай футболистом. Цхьаьнена тІоахьа бора шіцоагІа этача.

Ловзар дІадоладдаьча 7 минут яьлча 11-метрий штрафной тоаь бойьа алар «Терека» футболистав. Цхьабоьнда, из чутоха шІоахІоаьндиаьв ловзар А. Мутвова.

Боагладдаьча доаш да «СКА» командана оаша дакха лоацаш шоаш «Терека» хайке хьене футболистоа И. Бердиосвин, А. Бельное, В. Бураннамак хилар. Цар геттара мооа тонкарая ловзар гебтар гулбенника айнголашта. Иштта 37-гІа минуте йолаьноча мото счет хьабийтар СКА командаь нападающий Бельнни Алексейв.

Из счет турша цо лур чакхьалар хьаьмара тайа.

ШоллагІа тайм бовшвоча [illegible] доша фусам-даьй доавем тІера дІабоалхар хьийшай. Цхьабоьнда цкхьа аттурб боавор, хІаьта грознерча Шоулова матч чакхьалалехьа счет нийсдир, из хьы хува я аламар. 1:1 бол чакхбоза матч.

ЖІоргоавдайнача 4 сахьат дьалча Волгоградера «Трактор» футболистаьца шІоагІорхоттаргІа ловзарьа.

Р. ХАДИСОВ.

Ладуегіа, хьажа

РАДИО
26 май

[illegible] — Нохч-ГІалгІайчоа доттаг[illegible] [illegible] 6.45 — Музыка. 6.55 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» [illegible] «Комсомольские [illegible]» [illegible] 9.05 — Керда [illegible] 9.30 — Москва. 10.00 — «ДоттагІал[illegible]» [illegible] 16.30 — [illegible] 17.20 — [illegible] 18.40 — [illegible] 18.15 — [illegible] 18.30 — Радиога [illegible] концерт.

XXIII-ча [illegible] цІерагІча [illegible] 17.00 — [illegible] 18.00 — Керда [illegible] 18.15 — Керда [illegible] 19.30 — Москва.

РАДИО
27 май

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 9.30 — [illegible] концерт. 13.30 — «Моттиган поэташ Ленинах» [illegible] литературни передача ([illegible] моттала). 15.00 — Музыка. 15.30 — [illegible] Г. Алиханов [illegible] 17.00 — [illegible] (гІалгІай моттала). 17.30 — [illegible] ([illegible] моттала) 18.00 — Химически промышленность [illegible]

РАДИО
27 май

6.30 — Нохч-ГІалгІайчоа [illegible] (гІалгІай моттала). 6.45 — Музыка. 6.55 — Хоамаш. 7.10 — [illegible] (гІалгІай моттала). 8.15 — «Искусствий дневник». [illegible] культура ЦІа. ([illegible] моттала). 8.45 — «Кхача тІехьа» ([illegible] моттала). 9.00 — Москва. 9.30 — [illegible] литературно-музыкальни концерт ([illegible] моттала). 10.00 — Москва. 16.05 — Нохч-ГІалгІай [illegible] 16.30 — [illegible] (гІалгІай моттала). 16.46 — Керда [illegible] (гІалгІай моттала). 17.15 — Аз бІаь [illegible] Советски [illegible] (Москвера трансляци). 17.30 — «[illegible]»

ТЕЛЕВИДЕНИ
26 май

18.00 — [illegible] фильм. 16.30 — [illegible] 17.30 — [illegible] 17.00 — [illegible] 18.00 — Аз бІаь [illegible] 19.00 — [illegible] 19.25 — Передачай программа. 19.30 — [illegible] 20.15 — [illegible] Александрова цІерагІа Советски Эскара [illegible] ансамбле фильм-концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ
26 май

15.00 — «Кхача [illegible]». [illegible] 15.30 — [redacted] Дворцах [illegible] [redacted] [illegible] (ЦТ). 16.30 — [illegible] [redacted] 16.30 — [illegible] фильм. 17.30 — [illegible] клуб. 18.30 — Аз бІаь [illegible] 19.30 — [illegible] (ЦТ). 20.15 — Химически [illegible] концерт. 20.55 — [redacted] программа. 21.00 — «[illegible]» художественни фильм.

ТЕЛЕВИДЕНИ
27 май

18.00 — Телевизионни [illegible] (гІалгІай моттала). 18.30 — [illegible] творчество (гІалгІай моттала). 18.55 — [illegible] телевизионни [illegible] (гІалгІай моттала [illegible]). 19.10 — [illegible] «Шо [illegible]» [illegible] 20.10 — [illegible] А. Мальсагов. «[illegible]» [illegible] Грозненски телевидение студе [illegible] 21.00 — Документальни фильм. 21.30 — Концерт. 21.50 — Передачай программа. 21.55 — [illegible] фильмий сборник.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

26 май
В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІАРА МАЙДА

19 сахьат дьлча — Грозненски гарнизона подразделене духовой оркестра концерт, 21 сахьат дьлча — хронико-документальни фильмаш.

С. М. Кирова цІерагІара парк

18 сахьат дьлча кинолекторе — «Комсомольцы — беспокойные сердца» яхача темах кинофестиваль цу ханна халхаре майда тІа ловзараш, конкурсаш, викторинаш, халхараш. 19 сахьат дьлча — Вайшарча театре республика студенчески тІишлоцъеча отрядий цІей (дикагІа болча студенчески отряда ЦІе байрахх лургья). 20 сахьат дьлча — халхарий сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа.

11 сахьат дьлча — «Уржумера кІаьнк» яхача книжках бераша дьарІа дешарий конференция. 14 сахьат дьлча — В. И. Ленина 100 шу дизара хетадь кинолектори. 20 сахьат дьлча — миниатюрий самодеятельни театра «До востребования» яха премьера.

Промотбата цІерагІара культура ЦІа

17 сахьат дьлча — кинолекторе документальни кинофильмаш хьокхарга. 18 сахьат дьлча — «Миита віаштІехьбоаккхаргба аьханара берий салоІам» яхача темах дьшарча воанистех дьарІа лекци, 20 сахьат дьлча — кагирхой салоІама сайре (халхараш, ловзараш, аттракционаш).

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец

Химиккий, Ленна хетадь кагирхой сакъердаш. 19 сахьат дьлча — Вайшарча театре химиккехи межкъаьттахоеха лоача художественни литература обзор, 19 сахьати 30 минути яьлча — №№ 15, 31, 50 йолча школай художественни самодеятельноста коллективай концерт. 20 сахьати 30 минути яьлча — кинолектори документальни кинофильмаш хьокхарга. 20 сахьат дьлча — аьханарча халхарий майда тІа халхарий сайре.

Химикий культура ЦІа

12 сахьат дьлча — Дворецa парке болх беш хургьа аттракционий городок. 13 сахьат дьлча — йоккхача зале химикий Ленна хетадь берий утренник. 15 сахьат дьлча — лекционни зале «Хими — сага гІулакх деш» яхача темах кинофильмаш хьокхарга. 20 сахьат дьлча — халхарий сайре.

26 май
В. И. Ленина цІерагІара майда

19 сахьат дьлча — Грозненски гарнизона подразделене духовой оркестра концерт. 20 сахьати 30 минути яьлча Старопромысловски районе Горьке цІерагІарча клуба художественни самодеятельноста концерт. Из йистедьлча документальни кинофильмаш хьокхарга.

С. М. Кирова цІерагІара парк

Пединститута студентийи города юкъерча школашка хийша йистебоалийна салоІама сайре. 18 сахьати 30 минути яьлча — Вайшарча театре пионерий Дворецa ккаьер халхарий ансамбла концерт. 20 сахьат дьлча — педагогически институте нахаха цар гІулакхехи дуоцаргда. Пединститута художественни самодеятельноста концерт. Кинолекторе — «Комсомольцы — беспокойные сердца» яхача темах кинофестиваль. Халхарий майда тІа — халхарий сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа

10 сахьат дьлча — «Миита дІахьарга аьханара каникулаш» яхача темах берий утренник. Берий художественни самодеятельноста концерт, 14 сахьат дьлча — дунеи халкьашта юкъерча хьалах лекци. 20 сахьат дьлча — «ТІех ма довлалаш» яха агитбригада выступлени.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец.

12 сахьат дьлча — аьханарча кинозале берий художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьат дьлча — аьханарча кинотеатре «Коммунистически морала Ленински принципаш» яхача темах ленински дешараш. В. И. Ленина вахарах цуа гІулакхехи дьаца кинофильмаш хьокхарга. 20 сахьат дьлча — халхарий майда тІа — кагирхой сайре.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец

10 сахьат дьлча — кинозале химикий Ленна хетадь берий утренник. 19 сахьат дьлча — Заводской района къахьегамхой салоІама сайре. 20 сахьат дьлча — кинолекторе документальни кинофильмаш хьокхарга, 10 сахьат дьлча Ленна Дворецa парке болх беш аттракционий городок я.

Химикий культура ЦІа

Химикa Ленна хетадь халкъа сакъердам, 18 сахьат дьлча — культура ЦІен майда тІа духовой оркестра концерт. 19 сахьат дьлча — йоккхача зале В. И. Ленина культура Дворецa художественни самодеятельноста концерт.

Грозненски спортивни майданаш тІа
25 май
С. Орджоникидзе цІерагІара стадион

9 сахьат дьлча — «Труд» ДСО Республикa спортсовета волейбола хьалхара моттиг яккхара физкультурий коллективашта юкъера яхь.

«Спартак» спортивни зал

10 сахьат дьлча — «Спартак» ДСО боккхачара кагийчара классически кІалтохаргах хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

Шахматни клуб

10 сахьат дьлча — «Труд» ДСО физкультурий коллективай шахматисташта юкъера яхьаш.

«Динамо» стадион

10 сахьат дьлча — Горспортсоюза пионерски дружинай яьхача атлетика яхьаш, Респспортсовета боккхийчар командашта юкъера республике волейболах баскетболах хьалхара моттигаш яхара яхьаш.

17 сахьати 30 минути яьлча СССР-а хьалхара моттиг яккхара «А» классе чуйоагІача «Терек» (Грозный) «Трактор» (Волгоград) футболисташта юкъера матч (дублераш).

26 май
С. Орджоникидзе цІерагІара стадион

9 сахьат дьлча — «Труд» ДСО Республикa хьалхара моттиг яккхара волейболистий яхь.

«Динамо» стадион

9 сахьат дьлча — республика клубий хьалхара моттиг яккхара футболисташта юкъера яхьаш.

Шахматни клуб

9 сахьат дьлча — «Труд» ДСО физкультурий коллективай шахматистий хьалхара моттиг яккхара яхь.

«Динамо» спортивни зал

16 сахьат дьлча — Республикa спортсоюза командий хьалхара моттиг яккхара истола тІенча теннисах ловзарах яхь.

«Спартак» бассейн

16 сахьат дьлча СССР-а ше бьа гандболистий хьалхара моттиг яккхара матч.

«Спартак» спортзал

16 сахьат дьлча — «Спартак» ДСО хьалхара моттиг яккхара классически кІалтохаргах летаргах яхьаш.

С. Орджоникидзе цІерагІара стадион

18 сахьат дьлча — «А» классе чуйоагІача футбольни командай СССР-а хьалхара моттиг яккхара матч. «Терек» (Грозный) «Трактор» (Волгоград) футболистий лова[illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-98; редактора зам. — 3-38-11; ответственни секретаря — 3-38-28; партийни оахаран, культура, промышленности отделий — 3-42-39; [illegible] — 3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-98; зам. редактора — 3-38-11; ответственного секретаря — 3-44-39; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-39; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект. 7/94.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/94.

СФ 3096. Заказ № 2411.